

СМЕДЕРЕВСКИ маг азин

Смедеревски магазин • Април 2013 • Година VI • Број 20

Магазин!

Људевит Куба
НАЈЛЕПША ЈЕ ВОЖЊА
ДО СМЕДЕРЕВА ПАРОБРОДОМ
Хаџи Зоран Вукашиновић
СРЕЈА СИПЉИВИ

Смедеревски бедекер
Жике Ранисављевића
НЕМА ЗЕБРЕ, АЛИ ТУ СУ ОВЦЕ

Мр Снежана Цветковић
ОСВАЈАЊЕ И ОДБРАНА
СМЕДЕРЕВСКОГ ГРАДА

Александра Богдановић
Тамара Драгичевић, глумица
– ГЛУМЦИ ВОЛЕ ПОЗОРИШТЕ
АЛИ ИХ ФИЛМ УЧЕНИ
ПРЕПОЗНАТЉИВИМ

Драган Павловић
Саша Реџић, археолог
– СМЕДЕРЕВАЦ
У ВИМИНАЦИЈУМУ

Верица Алексић
ПЕТ МИТОВА О ДИЈЕТИ

Др Миодраг Степановић Сица
СПОРТ У ЖИВОТУ
ИНВАЛИДА

ISSN 1820-7335 • Веб-адреса: www.smederevski-magazin.rs

9 771820 933007

За Ваш топли дом - стовариште

МИЊОН

СМЕДЕРЕВО, Шалиначка 88, (026) 617-038, 222-963
КОВИН, Гробљанска 83, (013) 741-358, 742-331

Издавач:

NEWPRESS d.o.o.

Л. Мушицког 131,
11300 Смедерево
е-mail: info@newpress.co.rs
телефон: 026/642-910
факс: 026/642-911

www.newpress.co.rs

Генерални директор:

Аца Симић

Главни и одговорни уредник:

Саша Николић

Координатор:

Славољуб Гавриловић

Редакција:

Извршни уредник:

Јовица Тишма

Графички уредник:

Горан Филиповић

Уредници рубрика:

Слободан Срдиф

Драган Мрдаковић

За магазин пишу:

Дејан Радовановић

Мр Снежана Цветковић

Слободанка Радосављевић

Миодраг Д. Степановић

Верица Алексић

Драган Павловић

Хајдана Богдановић

Горан Ђорђевић

Жика Лазић

Хаџи Зоран Вукашиновић

Јелена Јеремић

Ивица Ишић

Марина Лазовић

Александра Богдановић

Вера Хорват

Марко Цветковић

Љубомир Илић

Сања Ж. Недељковић

Драгана Илић

Јовица Тишма

Раде Јовановић

Стручни консултант:

Горан Ђорђевић

Коректура:

Снежана Гавриловић

Припрема и штампа:

NEWPRESS d.o.o. Смедерево

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
32+659(497.11)
СМЕДЕРЕВСКИ магазин / главни и
одговорни уредник Саша Николић. – 2008,
бр. 1 – Смедерево (Л. Мушицког 131) :
Newpress, 2008 – (Смедерево : Newpress). –
30 cm Месечно
ISSN 1820-9335 = Смедеревски магазин
COBISS.SR-ID 151622156

Ево нама априла, поштовани Читаоче. Време је, дакле, за Нушића. Мада, ако ћемо поштено, није нас ни у фебруару мимоишао Народни посланик. Није нам ни у децембру промакло Сумњиво лице, а, вала, неће нас ни у јулу заобићи Свет. И Покојника имамо, Богу хвала, само да је по реду.

Такав нам је живот, дат нам је па морамо да трпимо.

Ипак, априлски Нушић је посебан јер се свему можемо и смејати, а мудрији ће се малчице и замислити. Јер, Нушић није само мајстор смеха. Ко се усуди да, као са главице лука, скине љуску са његових прича, засузиће неминовно.

Такав нам је живот, дат нам је па морамо и да заплачемо.

Макар и од смеха.

Тридесети „Нушићеви дани“ леп су јубилеј. У временима када од прошлости олако одустајемо, имамо, срећом, и понеког који би добру традицију да сачува. Не бих да сам у његовој кожи. Није лако живети на вересију. На срећу, има образ, па има шта и да заложи. Због тог залога ће нам беседити Душан Ковачевић. Због тог образа нам из Београда стижу „Сумњиво лице“ и „Покојник“. Нишлије нам због њега доводе „Свет“, а из Ужица долази „Народни посланик“ – сви сам Нушић, и још они на његовом трагу: „Сокин и Босина“, „Отмица и вазнесење Јулијане К“ и „Чорба од канаринца“. И Горица Поповић, *Нушићево дете*, долази по *потврду о очинству*.

Ево нама априла. Нушић се враћа у Смедерево.

Радуј се, поштовани Читаоче.

Јовица Тишма

Садржај

Туризам	4-13	Водич	25-27
Три грама гвозђа за стогодишњицу		Ко жели да чита увек ће књигу наћи	25
Железаре	4	Као кад посолимо парадајз да би нам био слађи	26
Најлепша је вожња до Смедерева паробродом	6		
Среја Сигливи	7	Стил живота	28-32
Смедеревски чамци	9	Др Декси	28
Од Каменеара на Језави до Базена код Циглане	10	Дете може и хоће	29
Смедеревски бедекер Жике Ранисављевића	13	Пет митова о дијети	30
Нема зебре, али ту су овце		Стевин бели рибљи сос, ал с реном	31
		Унапређење здравствене заштите у Србији	32
Култура	14-22		
Освајање и одбрана Смедеревског града	14	Личности и догађаји	35-40
Прича о ученику и професору	16	Физику сам одувек волео	35
Последњи дарови Бранковића	17	Надживети стоту	37
Глумци воле позориште, али их филм учини препознатљивим	18	Машта је једино ограничење	38
Смедеревац у Виминацијуму	20	Спорт у животу инвалида	39
Прича старе фотографије – Веселе	21		
Култура у изворном облику	22	Разнонада	41-42
		Рођендански ручак	41
		Афоризми	41
Смедеревско читалиште	23-24	Најлепша смедеревска грађевина – у Београду	42
Смедеревски листови сачувани у фонду Националне и свеучилишне књижнице у Загребу	23		

Три грама гвожђа за стогодишњицу Железаре

...сѝаре шѝорейѝе, сѝаре дојлере, сѝаре радијайѝоре, креке, веи-машине, иѝучане каде, моѝйѝоре, сѝаре акумулайѝоре, све сѝаро оѝкуѝуѝујемо!!! Сѝаре фабрикѝе, сѝаре хоѝеле, сѝаре шѝамѝарије, ѝоѝоѝривредне комбинатѝе, сѝаре ѝенкове, сѝара имања, све сѝаро ѝродајемо!!! Надѝкују се ѝродаѝци и куѝци свеѝа сѝароѝ у Срѝији на ѝочейѝку ѝѝаѝесейѝ ѝрѝоѝ века на националним фреквенѝијама и ѝо ѝаѝѝѝим сокаѝима.

Пише: Дејан М. Радовановић

Експерти

Добро је познато да се сви Срби разумеју у фудбал и политику, а Смедеревци додатно још и у металургију. Зато вас у Смедереву нико неће *гледати бело*, ако причате о Агломерацији, Конверторској челичани, синтеровану, флемовану слабова, конт-ливовима и сличним металуршким занимацијама. Напротив и они који никад нису ни ушли у круг Железаре, радо ће изнети своје коментаре, *из прве руке* од комшије или доброг пријатеља. После *стручне анализе* прича се филује анегдотама и железарским вицевима, а за крај, уместо временске прогнозе, некад се говорило о достизању округлих бројева изражених у тонама челика и динара у новчанику, а сада о прогнозама могућих инвеститора и модалитетима куповине, односно о преживљавању. За длаку смо избегли да постанемо и експерти за нафтна питања, мада се са четири завршена разреда нафтно-преговарачке школе, поред разговора о црној металургији спремно упуштамо и у разговоре о *црном злату*. Приземне теме везане за кукуруз, јабуке, грожђе, купус, брескве и другу боранију, из урођене скромности препуштамо онима који се тиме баве, да им се не мешамо у посао.

Жељка

Своја стручна знања из области металургије, стицао сам од самог рођења, дружећи се са вршњакињом Новом железаром, коју смо сви у школи звали Жељка. Њена тајновитост и затвореност су је чинили одбојном, али управо зато и привлачном. Само смо је из далека гледали, али нико се није усуђивао да јој приђе. Обилазили смо око ње километрима, јер је била већа и значајнија од свих нас заједно. Расла је као из воде, а њени родитељи су је мазили и пазили, за разлику од наших, увек обузетих штедњом, стабилизацијом, реструктурирањем, транзицијом. Чаша се прелила када смо схватили да се углавном занима за момке са стране и да их често мења. Сви смо дигли руке од ње, постала нам је незанимљива, па чак и одбојна. После матуре, ствари су се изокренуле. Жељка је на многе заводљиво *бацила око*, што је било довољно да пробуди стару неузвраћену школску љубав и постане њихова животна опсесија. Чак и онима који су успели да је избегну, стално је била у мислима. Тако је у граду била и остала једна од главних цура, било да су је обожавали, проклињали дан када се доселила овде или се трудили да буду равнодушни.

Столеће трајања

Као вечити понављачи из историје, најчешће имамо такозвану *накнадну памет*, која нема утицај на наш живот, чак може и да га додатно закомпликује и учини депресивним. У Смедереву смо, учећи накнадно историју, прекасно сазнали да Железаре није овде од јуче, како смо као деца самостално закључивали. Напротив, укоренења је кроз генерације радника, управника, про-

изводних процеса, машина, алата и управо ове 2013. године, 20. фебруара напунила је читаво stoleће трајања, чиме ретко ко од Смедереваца може да се похвали. За то време често је мењала име: од САРТИД-а је после национализације 1946. године преименована у „Железара Смедерево“, да би 1960. добила ново име „Рудници и железара у Смедереву“. Камен темељац за Нову железару је положен 15. маја 1964. године, а 1969. године мења име у „Металуршки комбинат Смедерево“ (МКС), које носи до 1992. када је враћено првобитно име САРТИД уз додавање године настанка 1913. После пет година (1997.) постаје „Концерн црне металургије“ САРТИД а.д. а након контраверзне продаје Американцима 2003. године постаје U. S. Steel Serbia d.o.o. Почетком 2012. године америчка компанија је продаје Влади Србије и долази до најновије промене имена у „Железара Смедерево“ д.о.о. За житеље Смедерева и поред свих ових промена имена и свог знака, остала је једноставно Железара, са посебним акцентом на последњем слогу.

Гвожђе и ... гвожђе

Упркос несумњивом значају и традицији, у граду није развијана свест о Смедереву као *престоници* српске индустрије челика, материјала који је обележио модерну цивилизацију и Србију увео у светске токове индустријске револуције. Челик из Смедерева уграђен је у бројне фабрике, мостове, бродове... Такав однос не представља изузетак, напротив, могао би се навести читав списак других важних, али занемарених тема, догађаја и личности, које са великим закашњењем и помало стихијски накнадно упознајемо. Довољно је само да се и на овом месту подсетимо улоге Смедерева у доба обнове српске државе почетком XIX века или значаја предуго скрајнуте Виле Обреновића. Још увек актуелна досетка о грожђу и гвожђу, произашла је управо из таквог односа према сопственој прошлости и култури. У њој је садржана дубока аутоиронија, којом себе колективно смештамо у раван промашених маргиналаца, утемељених на бесмисленом случају. На таквим основама тешко је развити стабилан, стваралачки дух. Заводљивост вица почива на игри речима и делимичној истинитости, а тај истинити део, може се везати за ауторитарну државу и њеног вођу у вечитом раскораку са српским језиком, коме смо праштали све, па и то незнање. Истина, дешавало му се да пермутује и више од два слова, али свакако није био необавештен о металуршком потенцијалу Смедерева. Посебно је сумњиво да су ту грешку, пре њега, могли да направе већински страни и мањински српски акционари, када су улажући свој капитал, 20. фебруара 1913. године, основали Српско акционарско рударско топионичарско индустријско друштво (САРТИД). Да вас подсетимо, један од концесионара био је и Ђорђе Вајферт, данас у нас зачуђено загладан са важећих новчаница, у неверици, јер овај виц и њега доводи у непријатну ситуацију. Као пословни људи, наравно ништа нису препуштали случају, већ економској и стратешкој анализи. Знали су да је за производњу челика неопходно имати три основна састојка: руду, енергију и воду. Такође су знали да руда и угаљ јесу далеко, али их је могуће транспортовати до Смедерева, међутим, није могуће Дунав преселити ближе рудницима.

Старинска отметност

Дакле, вода и повољан географски положај, на главним магистралним правцима, определили су локацију за изградњу Железаре, а не бахатост, незнање и послушници, којих је појединачно, али често и удружених, морамо признати било на претек. Мада не и приликом доношења ове одлуке. Тако су две реке, Дунав приликом изградње Старе, а касније и Велика Морава током изградње Нове железаре, одредили нашу судбину и у овом послу, а не два пермутована слова. Велике бетонске цистерне, изнад Старе железаре и вештачки канал Црвена вода у Годоминском пољу, ко-

јим се из Велике Мораве доводи вода до Нове железаре, а затим одводи ка Дунаву, имали су управо улогу у снабдевању довољним количинама воде, неопходне за хлађење челика у току процеса производње. Мада оронула, сада већ дуго празна и готово сасвим угашена и напуштена Стара железара, смештена на самом Дунаву у зони старих вила, уређених воћњака и кућа, делује старински отмено. Носи са собом дах старе славе, када је снабдевала град првом струјом и приче о рађању српске индустрије челика. У њеним оквирима су радиле челичана са Сименс-Мартиновом пећи, ливница, ковачница, две ваљонице, поцинковаоница, гас генератори, касније и Институт црне металургије. Мада делује суморно запуштена, ипак поред изузетног положаја још увек има многе аутентичне алате, машине и постројења, који би као део индустријског и технолошког наслеђа могли да постану права туристичка атракција, када би их уредили и омогућили посетиоцима да виде делове производног процеса.

Град у граду

На супротном крају града у плодној равници простира се Нова железара, окружена деградираним старим и полуурбанизованим новим насељима, чије је формирање текло стихийски, без плана што сада отежава и чини прескупим било какво озбиљно уређење. По површини, броју запослених и постројењима личи на град у граду. Има погон агломерације, две високе пећи за производњу гвожђа, које се конвертује у сирови челик у челичани, где се врши и континуирано ливење, а затим се даље обрађује у Топлој и Хладној ваљоници. Има своју железничку станицу и посебну мрежу саобраћајница, али и своју *Династију*, управну зграду у којој је смештена комплетна администрација.

Стара – Нова

Постоји и трећи засебан део града који чине Смедеревци уверени да немају ништа са прва два дела, јер нису директно везани послом за Железару. Њихов број није мали, али је мала вероватноћа да су у том погледу потпуно независни. У разним облицима читав град је прожет судбином Железаре и од те околности уточиште не пружа пуко затварање очију. У Смедереву се најмање пола века латентно одржава ова подвојеност и можда је само симболички најлакше сагледива на релацији Стара – Нова железара. Међутим, погледамо ли у прошлост видимо да сукобљавање старог и новог није само оновременско. То је један од класичних историјских сукоба који је у нашем случају само додатно изражен. Реалност на једној страни, која је марљива али статична, склона компромисима али поуздана и верна, неспремна да запарложи њиве да би аргатовала проклетој странкињи и своме деспоту, у узалудном супротстављању надоласећој пропасти. Невољна да превише ризикује у устанцима, бунама и ратовима, тешко прихвата странце, раднике, трговце, инжењере и избеглице, не жели да мења вође, вино и житарице за челик, а бистре погледе на Дунав за димњаке и чађаве хале. Вечити сукоб равничара и брђана, лирске и епске поезије, сукоб староседелца и дођоша. Ови други, склони ризику или на њега натерани, можда и навикнути, визионарски настројени, не трпе лагани историјски ход, иста места и досадна времена. Често се занесу испробавајући нова решења и путеве. На међући своја решења стварају превише интересантна и опасна времена, а у жељи да прилагоде природу људима често праве споменике себи уместо будућим покољењима. Једни без других постали би бесмислени, а живот би био пакао. Тешко је замислити да се помире, али је свакако могуће да разговарају и да се упознају. Да би се међусобно упознали, морају најпре да упознају град у коме живе, како би га поштовали и можда једном истински заволели.

Распродаја

Као укорењени Моравац, земљорадник по пореклу, који је као археолог по занимању одлучио да дубље од својих дедова прекопава наталожене слојеве прошлости, сасвим очекивано никада нисам могао да прихватим онолика гвоздена постројења на најплоднијој поморавској земљи, густо дим, црвену прашину, претовар робе у сред града и пругу око Тврђаве, па чак ни онај плавасти пламен, од сагоревања гасова, који сам ноћу задивљено

посматрао кроз замагљено стакло аутобуса, враћајући се кући из моравске постојбине. Тако размишља стабилни равничар земљоделац у мени. Међутим, ваљда управо зато, још теже прихватам да на сва постројења Старе и Нове железаре као једину стратегију окачимо велику таблу лима, стиропора или картона увијеног најлоном и на њој масним словима невесто испишемо: ПРОДАЈЕМО ИМАЊЕ уз обавезни број мобилног телефона при дну огласа. Ехо свеопште распродаје с почетка овог текста посебно је тужан у години обележавања стогодишњице индустрије челика у Смедереву и Србији. Неправедно овако значајан догађај обележен је само у кругу фабрике, скромном изложбом, далеко од пажње шире јавности. Ове околности још су тужније уз сазнање да је простор Србије, а посебно Подунавља имао важну вероватно и пресудну улогу у развоју технологије прераде метала, где је аутохтоно почела да се развија најпре најранија металургија бакра у Европи пре 7000 година, на локалитетима Беловоде код Петровца на Млави, Плочник код Прокупља, Рудна Глава код Мајданпека, а потом и врло развијени трагови рударења и прераде руде током бронзаног и гвозденог доба, преко антике и средњег века у континуитету све до данас. Тадашњи ковачи нису били само занатлије већ посвећеници, који су уз металуршка, поседовали одређена ритуална и обредна знања, тако да ковач постаје активан учесник у креирању природе и њеног преобликовања. Попут неолитског грнчара који ватром глини даје потребну чврстину, и ковач уз помоћ ватре врши преобликовање материје. Ватра помаже и древном алхемичару да убрза природне процесе, трагајући за златом, не као извором материјалног богатства, већ као симболом вишег стања материје.

Спасоносна алхемија

С обзиром да је и за производњу гвожђа неопходна ватра у виду сунчеве енергије, можда покушај спајања гвожђа и гвожђа у случају Смедерева спада у врхунске алхемичарске захвате несхватљиве непосвећенима у тајне сублимације те две тако различите твари. За ту алхемију можда ће од користи бити сазнање да само три грама гвожђа у нашем организму представљају кључни састојак, без кога би живот одмах стао, јер се налази у крви којој даје црвену боју и још много важније, омогућава снабдевање кисеоником виталних органа: мозга, срца и јетре. Питање је само колики је минимум гвожђа потребан Србији за опстанак.

Најљепша је возња до Смедерева паробродом

„Смедерево. Дошли ми до тога подунавског града по копну или по води – железницом или паробродом – увијек ћемо осјетити, да смо ушли у богати, трговачки предео.

Животне прилике врло су повољне. Железнице и лагје извозе јефтино природне плодине. А тијех је у изобиљу: крмад и стока, лој и восак извозе се понајвише у Аустро-Угарску, а поред тога имаде ту много кукуруза, изврсног вина, воћа и т. д.

Најљепша је возња до Смедерева паробродом. Дунав се ондје разлио широко попут морског залива. Сјеверна равна обала, обрасла густим врбама, налик је на равну црту, јер нигдје нема никаквога вршка, који би стршио изван те линије. То је земљиште Аустро-угарске монархије. Јужна обала имаде разноличије лице. Није додуше онако јако чланковита као код Биограда, али лијепо обронци згодно су земљиште за винограде, те пружају око красан видик. А када се приближимо граду, ту је красна стара утврда, чије зидине стоје стрмо над дунавским валовима.

Та огромна утврда потјече јоште из времена старе српске самосталности.

Саградио је или **Стјепан Високи**, или **Ђурађ Бранковић** (1427 - 1456). У то доба играло је Смедерево уопће знамениту улогу у српској повјести.

На новцима Бранковићевим имаде име Смедерева, по чем се може закључивати, да су овдје биле ковнице новца.

По смрти Лазаревог сина Стјепана Високога постало је Смедерево пријестоницом Србије. Но та слава потраја само 29 година (до год. 1459.). Османлијских руку допане додуше већ за Мурата год. 1439., но год. 1444. доби га опет Бранковић. Син Ђурађев Лазар владаше само двије године, а његова смрт бијаше кобна и по Смедерево, које год. 1459. паде опет у османлијске

руке, гдје остаде све до год. 1805. Те године добише га опет Срби и то на кратко вријеме од 8 година, послје чега морадоше чекати све до год. 1867., када Смедерево припаде опет Србији.

Глоцрт Смедерева јесте неправилан трокут, са 24 куле, које га баш не пољепшавају. У утврди је још данас војништво, но оно жалибоже страда љети много од грозице.

Дођемо ли на обалу, наићи ћемо на множину робе, те одмах осјећаш, да си у трговачком граду. Дунавом плове велике лагје на весла.

У самоме граду, ако није пазарни дан, не ћемо наћи ништа особита, а од зграда занимаће нас једино нова црква. Но и та није ништа особито, као уопће цијели град, који не одаје ништа средње-европскога.

Но оставимо ли дио града, што је на обали, и кренемо ли улицама, што воде јужно, долазимо на занимљиво гробље, одакле је красан видик на Смедерево и на околину с Дунавом и на супротну банатску обалу, а осим тога наћи ћемо ту ријетки споменик из оних древнијих времена, красну црквицу из године 1010.

Пошто се уздиже на брежуљку, зове се „Горња црква“. То је најстарија од свијех српскијех цркви.

Смедеревско окружје, макар да је најмање од свију српских окружја, није најсиромашније, већ обратно. Ту нема гора, које би сметале, да будне земљиште плодно, паче ријека Морава, која овдје близу утиче у Дунав, чини га још више плодовитим.

Низина према истоку зове се за разлику од „Шумадије“ по истоименој реци „Морава“, а њезин најближи дио од ушћа ријеке Мораве до Смедерева „Годомин“.

Становници овога благословенога краја прославише се у бојевима за српску слободу.

У околици успијева јако лијепа винова лоза. Већ у римско доба садио је овдје нову лозу римски цар Аурел Валерије, што ју је донио из Азије. Данашње Смедерево звало се онда Ауреус Монс.

Поред окружних уреда имаде овдје банка и реална гимназија.

Године 1866. имало је Смедерево 5 000 становника, али данс имаде их дакако пуно више.

Ту се пече и изврсна опека, пошто ту имаде добре глинене земље. Циглане су већином у поријечју ријеке **Језаве**, која оплакује зидине старе утврде.

Ријека Језава јест грана ријеке Мораве, која се од ње дијели, те утиче 5 – 6 сати пред својим утоком у Дунав.

Љети је Језава полусуха, особито у почетку. Код Смедерева пак имаде увијек воде. Смедеревска утврда стрши тик њезина ушћа, тако да трокут, који чини глоцрт тврђаве, бијаше са свију страна водом опточен, што је у доба док не бијаше барута, имало велику стратегичну важност, које данас више нема.

Данас је утврда више касарном и романтичним уресом, без које не може нико представити Смедерева, који га није видио.”

Чешки музиколог Људевит Куба објавио је овај путописни запис у сарајевском часопису „Нада: поуци, забави и умјетности“ у издању Земаљске владе Босне и Херцеговине, бр. 7 од 1. април 1899. године. Текст је илустрован ауторовим оригиналним цртежима. За Смедеревски магазин наслов је дала редакција.

Среја Сипљиви

Пише: Хаџи Зоран Вукашиновић

Не знам када је Среја Сипљиви дошао у Смедерево, у наш крај, на Катанско брдо. Као дете палог борца додељен је ујаку Богдану виноградару на старање. Њих двојица су личили један на другог као браћа. Лепо су се слагали, нису имали никог свог осим Срејине полусестре Ведрани која је живела код своје тетке по оцу у Словенији. Личила је на полубрата и проводила распусте у Смедреву. Висока, вижљаста, права кошаркашица, приступила је локалном, смедеревском кошаркашком клубу, Металац. Преселила се код Среје и уписала четврту годину у смедеревској гимназији.

Среја Сипљиви је радио као бравар у Железари, до превремене пензије. Висок, са вечито масном косом, штучованим брчићима, увек натмурен. Има грозне ожигљке од шкрофула по врату. Био је добар боксер. Знао је, онако висок, да сакупља поене са дистанце, док му велтераш Радничког из Крагујевца, типични фајтер Љубомировић, у једном мечу није ушао у клинч и страховитим аперкатом га нокаутирао. Једва су га освестили! Од тада се затворио у себе, ретко је причао, ћутљив је, реч му вреди дукат, са свима је на растојању.

Ведрана и ја отпратисмо Среју на пристаниште, одакле лађицом ковинком сваке друге суботе путује у Ковин. Дружи се већ неколико година са Мађарицом Вилмом, дебелућом онижег раста, причљивом куварицом која ради у Железарини мензи. Када смо се вратили на Катанско брдо, уз мем Срејин двоглед, уперим поглед низ Дунав и видим лађицу како скреће у ковинску поњавицу. Са Катанског брда се види Смедерево као на длану и, чини ми се, пола Баната, лево, на северозапад, Авала, низ Дунав румунска брда... Сутра је Срејин рођендан, па смо се Ведрана и ја договорили да преуредимо кокошарник покојног деда Богдана у голубарник, да заголублимо Среју. Кренем да купим жицу, штафне, гредице, ексер, фарбу... Ведрана је већ почела да чисти кокошињац, буђи голубарник.

Сутрадан, Ведрана и ја се смењујемо гледајући кроз двоглед низ Дунав, када ће се појавити лађица Ковинка којом ће се вратити Среја. Голубарник, свеже офарбан, још мирише на боју, рођенданска машина на капијици кавеза у коме су седам голубова, читаво јато. Шепури се и гугуче бели голуб – бајаз, салеће пламенушта тикирку, од Јазе боксера, ту су и нишка арапка са бакаријом од Веље Дугачког, мавијан и гугутанка од Боње и мој Кулан. Зурећи кроз двоглед, огласи се Ведрана

– Ево, лађице испловила је у Дунав из ковинске поњавице и плови према Смедреву!

– Е, ајд, сад Ведрана да вежбамо рођенданску песму, како ли ће само да се изненади слављеник кад угледа поклон. Бо-

„Тако заљубарисмо Среју, одједном, на пречац је заволео голубове, направио нови голубарник, ужива у голубовима...”

гами, леп поклон, ни мање ни више него голубарник, са голубовима.

Дођоше Среја и Вилма, претоварени коферима и торбама. Отпевасмо Среји рођенданску песму, смеју се. Потом отпева Вилма нешто на мађарском, вероватно исто рођенданску песму, те ће:

– Лепу сте песму одпевали Среји за Рођендан, а сада вежбајте једну за наше венчање.

– ТРАААМ, ТАМ-ТА-ТА ТАМ, ТРАМ-ТА-ТА-ТАМ! – одмах, Ведрана и ја одтрамтоћасмо шопенов свадбени марш. Тако пожелесмо младенцима срећу у будућем заједничком животу. Седимо сви испред голубарника, пијемо кафу и уживамо у голубовима. Гледам у Вилму и кажем јој:

– Вилма како сте лепа, како вам је лице бело.

Вилма се смејљи мало поцрвене па се огласи:

– Игем, игем, игем, тек ћу имати леп тен када почнем да једем чорбице од ових голубова!

Тако заголублисмо Среју, одједном, на пречац је заволео голубове, направио нови голубарник, ужива у голубовима. Брзо је научио све о њима а и је постао прави голубар, одгајивач српских високолетача. Срејино Катанско брдо је магично место за држање голубова. Осамљено је и једно од највиших места у Смедреву, тако да у голубарник Среје Сипљивог свакодневно слети по неки туђ голуб спасавајући се од Кобца или изненадне олује. Кад их појури кобац или изненади неко невреме, они изгубе оријентацију па слете код Среје, понекад, слете голубови чак из Земуна, Београда, Панчева, Пожаревца... Било је међу тим голубовима и врло квалитетних

високолетача. Свим голубарима је Среја враћао голубове без икакве надокнаде и уцене. Голубари су знали да цене ту његову коректност, па су га честили, неки су му за узврат доносили храну за голубове. Скоро му је Рера из Жаркова, одгајивач шампиона, у знак захвалности донео младе од свог шампионског пара који су после олује, прошле године слетели у Срејин голубарник, а које му је Среја вратио.

Такав је Среја, поштењачина, према свима, али чини му се да има непоштених према њему. Ето, цело лето, мал-мал па му нема неког голуба, углавном од младих, али нико да се огласи, да му их врати. Сумњао је на своју жену Вилму јер је више пута рекла како је чорба од голупчића добра за тен. Почео је у последње време и мене да гледа мало подозриво јер његово куче више и не лаје на мене, више, из шале, лајем ја на њега. Куче ме гледа, подвиге реп па оде у други крај дворишта, те ме осматра из даљине, а Ведрана ће:

– Ма, паметно куче, неће да разговара са тобом...!

Једног дана Среја Сипљиви реши да иде на утакмицу. У пола пет погледа доле, преко потока, према мојој авлији, па звизну. Кад сам се зиждуком одазвао, закључа голубарник, и када је дошао до капије споречка се са Вилмом. После жестоке препирке Среја заћута, извади џепни ножић и избодје је неколико пута, потом склопи ножић, стави га у џеп и оде на утакмицу, гунђајући:

– Ти ћеш мени да таманиш голубове, зарад свог лепог тена, цркла дабогда!

Пред крај утакмице дође милиција, он мирно устаде, извади кључеве од голубарника и рече ми:

– Води рачуна о голубовима, као да су твоји.

Испружи руке да му ставе лисице. Из затвора га убрзо спроведоше у неуропсихијатријску болницу на лечење. Вилма је имала шест убода ножем, ниједан није био опасан, јер ножић је био кратког сечења, а она дебела жена, тако да су је после превезања послали кући. Сутрадан је дошао њен тата да је води у Ковин. Вилма ми приђе и пружајући везу кључева, рече:

– Он, једино у тебе има поверења, молим те пази на кућу и поручи ми да сам отишла јер више немамо саживота.

Тако оде Вилма, али голубови и даље нестају! Нестао пламенасти тикир од Боњиних голубова, нестала кардијанка од Владе Џуплингера, нестали дуз бакарика и дуз арап са наочарима од Веље дугачког... Све у свему, укупно четрнаест комада! За утеху придошло је у голубарник сто седамнаест голубова, од којих сам већину вратио. Поступио сам исто као што би и Среја.

Јутрос сам у зору појурио Срејине голубове, јуниоре, спремам их за клупско такмичење. Сви су на време били у прописном вису. Добри су, већ четврти сат су у прописном вису. Има једног шиљова који је изведен од енглеског тиглера и моје тикрке, већ лети шампионско време.

– Зоко како једу те птице?

Обрадујем се, препознао сам Срејин глас, вратио се!

– Ма, једу добро, а и лете добро, а како си ти?

– Ето, добро сам, имам потврду да сам паметан, у џепу је, отпустили ме јутрос из луднице. Ево, дали ми написмено да сам паметан.

– Да знаш, Среја, и ја ћу да идем у лудницу, да се опаметим, а и ако се не опаметим бар ћу да добијем потврду, к'о ти, да сам паметан. Ако ништа друго, бар оној твојој сестри Ведрани, кад ми каже – „Луд си ко струја“, да извадим, лепо потврду па да јој покажем да није у праву. Е, мој Среја, цаба си избушио ону твоју Мацарицу Вилму. Голубови опет нестају, више него кад је била ту Вилма. Ево, ово ти је Ведранина вежбања за писмени задатак, окрени је, од позади, од последње стране сам водио дневник. Голубови мистериозно нестају, гледао сам околу да нема неког трага, да је можда неки твор, мачка, лисица, пацов... Нема ничега, мистерија, мој Среја.

Среја гледа дневник, мршти се и мало-мало па врти главом, па нешто гуњфа.

– Сад је, мој, Среја истрага о нестанку голубована сужена на мене и Вебрану. Одох да је сачекам са тренинга, а после идемо негде са друштвом у провод. Него, ево ти кључева од куће и голубарника. Двоглед ти је у креденцу, у фијоци до прозора, ту ти је и новац и котур струне за пецање, знаш како сам лане упец, на струну, ону лопужу, Грују баба Пелиног, и ону лопину Гонета, Тасе абацијиног, у мом голу-

барнику. Пецарошка посла, тако се ватају сомови. Ајд, у здравље, Среја.

Паде мрак, пун месец. Среја, узнемирен. Зричу зрикавци, све се смирило. Голубови се смирили, Среја уђе у голубарник и веза струну, те је спроведе, кроз прозор у кућу, легне у кревет, обучен, са зепам на ногама, и веза други крај струне око чланка изнад шаке.

Месечина. Ко зна, које је доба ноћи, струна затеже. Среја узнемирен перорез са нахт касне, одсече струну те ослободи руку, и крене, шуњајући се према голубарнику. У голубарнику зграби лопова, опаучи му шамарчину, овај поче да запомаже, а Среја му затеже крагну, оном руком у којој му је ножић, а другом га ухвати за уво и изведе напоље из голубарника. Затим га потезе за уво на горе, скоро да га је одигао од земље, и одсече му уво перорезом. Шикну крв, лопов се затетура и уз дреку побеже кроз капију. Среја се загледа у пун месец и мирно стави уво у џеп. Уђе у кућу, извуче испод кревета војнички кофер и из њега извади чекић и ексер тарабаш. Изиђе из куће, а у даљини, у мраку, чује се лаваж кучића и лопов како запомаже.

Среја дође до голубарника, извади из џепа уво које је лопову малочас одсекао, те га жустро закуца на голубарник.

– Таааако! – рече задовољно, па процеди кроз зубе: – Можеш опет да дођеш, имаш још једно уво!

Смедеревски чамци

Пише: Марко Цвејковић

Један од начина да се провери значај...

... и вредност било чега присутног у нашим животима јесте замишљање света без тематизованих бића, ствари, феномена, замишљање свакодневице у којој њих једноставно нема. У складу са тим могли бисмо се запитати шта би било и какво би било Смедерево без Дунава, знајући унапред да нам је одговор усађен још при првом сусрету са великом речном водом која све памти, знајући да су идентитет, лепота и трајање града сан моћне реке, те да би Смедерево након неког волшебног остајања Дунава било обездушено и обемишљено. Као тихи и постојани сведоци отварања града ка Дунаву, као отелотворења везе између земље и воде, као чувари зова прелаза из једног у други елемент природе, стару, а увек свежу и тајновиту мелодију припадништва ослушкују смедеревски чамци. Лековито сазнање да живот може бити претопљен у осећање осликано управо приказом чамца који клизи по води, са циљем који је свуда где се пловидба одвија ради себе саме, изнова расприрује љубав према боравку на реци и отискивању од чврстог тла. Доживљај ослобођености и спонтаног унутарњег уравнотежавања, нуђен ненаметљиво и са аскетским спокојем од стране чамаца као истинских, неисварених домаћина смедеревског приобаља, упућује, опомиње, ослвљава нас по именима много личнијим и вибрантнијим од оних по којима нас знају друштво, бирократија, овоземаљски ланац узрока, последица и нужде. Једном дубоко дирнути пунијим, изворнијим, раскрыћенијим прожимањем са Стварношћу, умемо да подесимо интимне, танане компасе и бацамо мамце својим препорађајућим почецима пловести по Дунаву, укључени у један смиреннији, благодотворнији, хипнотички ритам, обележен чамцијским завеслајима. Река ће увек бити спремна да нам опрости за сва наша отуђења.

Носталгичан поглед у прошлост...

... „на води одраслих“ Смедереваца зауставља се на врсти у изумирању, на дрвеним чамцима којих данас готово да више нема. Традиција прављења чамаца од дрвета на издисају је и прати упокојења старих мајстора који за собом остављају управљена места и сећања. Поред недостатка настављача на линији зналачке израде чамаца од дрвне грађе, које аласи памте и као прикладније за риболов, јер са њима „нема бућкања“, лакше одржавање условило је да пловила од лима потисну из употребе она од дрвета. Заштита и одржавање у добром стању чамаца од храстовине, јеловине, буковине или чамовине подразумевали су периодично вишедневни третман у оквиру којег се вршило терисање,

премазивање слојем претходно загрејаног катрана. Како казује Симо Палић, бивши контролор риболова, и један од оних чија је судбина сродна са Дунавом, смола која је раније често коришћена за терисање, данас је тешко набављива и код власника чамаца више нема интересовања за њим поновним увођењем у скуп активности намењених збрињавању и очувању њихових пловила. Иако током последње деценије значајно проређено, они који шетају дуж кеја могли су угледати повијеног човека лица обасјаног ватром чији пламени језици лижу посуду са катраном, загревајући њену садржину, припреману за наношење на чамац што лежи извучен на копно поред реке. Захтевнији поступак и више времена утрошеног на бригу о дрвеном чамцу, за разлику од металног који не тражи много шта сем чишћења и фарбања, навели су и многе заљубљенике у реку да дају предност ономе што се показује као практичније. Ипак, слике које говоре о једној, такорећи, ритуалној посвећености, о стрпљивом, темељном и умешном поступању са смирлом који превазилази раван пуког практичног, о инвестирању у живи однос чамције и његовог љубимца остају као печати у времену, као станице на дугом и широком дунавском току.

Неизбежна поређења...

... између некадашњег и садашњег, посебно драгоцен када их праве они искуством богати и директним учешћем легитимисани, када је о добробити смедеревских чамаца реч нису благонаклона према савремености. Не малу тешкоћу данас, према сведочењу прекаљених у речној пловидби, представља квалитет обале, са много више каменитих зона него што је био случај деценијама раније. Већа заступљеност камена у обалском појасу ометајући је чинилац за безбедан пристанак и привез чамаца и утиче на њихов размештај на линији додира Дунава и града, као и на одржавање пловила. У сваком случају, време је онима који су своју упућеност на реку по-

тврђивали поринућима и пловидбом донело више разлога за бојазан од оштећења главних јунака ових редака. Људска интервенција испоставља се као неопходна ради прилагођавања и припитомљавања обалског дела, а заинтересованост за будућност нечега што ипак учествује у профилисању Смедерева у свом окриљу носи питање да ли текућа вода може попримити мирис устајалости и запуштености.

Поред шпорета, подсетимо...

... праведности ради, баштинимо још једног афирмисаног „Смедеревца“ и то пловешег. Ради се, дакако, о кроју чамца кога је поседовао највећи број пасионираних појединаца и риболоваца, о препознатљивој и уобичајеној појави на потезу од Силоса до Старе железаре, у близини фабрике „Милан Благојевић“, на Орешцу и крај пута за скретање ка селу Удовице. „Смедеревца“ ћемо познати по узаном кроју и пеглоликости. Познаваоци технологије израде чамаца рећи ће да се чамац на коме ће се користити слабија пента, што ће рећи до шест „коња“, прави тако да задња глава буде повијена, док се у случају прављења чамца коме се намењује јачи мотор, пази на то да, у погледу своје горње линије, пловило буде сасвим равно. Искуство крстарења Дунавом у „Смедеревцу“, такво да је у себи спојило свиклост и задовољство, није испрело легенде о бићу што вреба неопрезне чамције, то искуство само је на путу претварања у материју легенди, у поруке светлости на намрешканој води. А неискуснима и добронамернима говори да је једино чега се ваља помало побојавати кошава на Дунаву. Али, како се и кроз то мора проћи, дух заштитник дошапнуће пријатељу реке да по ветру управља чамцем наводећи га узводно под углом од 45 степени, углом истоветним оном под којим се секу шплицем чамца приликом напредовања таласи насталих кретањем бродова, дајући, можда чак и ненамерно, модерном свету лекцију из душевности.

Фото: Кашарина Ђелбадин

Од Камењара на Језави до Базена код Циглане

Ой како је њаг додићу на ушћу Језаве у Дунав, Смедеревцима је одређено да им на њим рекама буду и њва кућалишћа, и да на њима науче већину њивања. Некада је њо било ѡавном зарад хићјене и ѡићребе да се ѡреживи, али је двадесетии век донео и обичај кућања збој уживања и рекреације.

Пише: Никола Тасић

Камењар на Језави код „Херој Србе” и Шумице

Језава је била лепа и здрава река која се код Тврђаве улива у Дунав. У касно пролеће често је достигала висок ниво и изливала се у Годоминско поље, па је њене десна обала надограђена **дамом** – насипом за одбрану од поплаве. На левој обали већ почиње град. У Језави су живеле многе врсте риба јер је вода била врло чиста и бистра. Због тога је у њој било могуће купање. Омладина, деца, па и неки одрасли људи, за место купања одредили су такозвани Камењар код „Херој Србе”. Камењар се налазио на десној страни Језаве, поред даме, а име је добио по камењу преосталом приликом изградње даме. Обала је ту била мало уздигнута а Језава нешто дубља и спорија. На супротној страни било је леп шумарак који су сви звали једноставно – Шумица, засађен као као заштита фабрике „Херој Срба” још док је била „Државна радионица”. У шумици су многи млади парови **проводили** време, док су чекали да оду у бископ који се налазио у оквиру фабрике. Зграда је у приземљу имала канцеларије а на спрату велику салу за биоскоп, али и свечане Академије, приредбе и позоришне представе. Поред те зграде налазиле су се, практично, две школе: најпре је то била Занатска школа, а онда је настала и Индустријска школа. Ученици Индустријске школе су сезону купања код Камењара почињали још у мају месецу.

Веслачки

Ова плажа се налазила на десној страни Дунава, од Старе Железаре до Веслачког клуба. Још од 1931. године ту се налазило „Купатило Пауновић”, плажа са уређеним флосовима и кабинама за пресвлачење које је изградио пензионисани пуковник Светозар Пауновић. А онда је 1937. године снажна олуја покидала сајле и Купатило однела низ Дунав. Међутим, годину дана раније и Веслачки клуб је ту уредио своју плажу која је, додуше, углавном била резервисана за чланове клуба и виђеније госте. Тако је Веслачки постао, и потом крајем педесетих и почетком шездесетих година остао, права градска плажа. Иако није била ни **регистрована** ни уређена, већини Смедеревца служила као место за расхлађивање, пливање и рекреацију у летњим месецима. На њој, али и ниже, код Силоса и на кеју, одважни смедеревски **мангупи** купали су се још у мају, и **правили се важни** пред шетачима и посматрачима. Обала је била јако погодна за купање, што је нарочито одговарало деци и непливачима. Ту су **радни људи** недељом долазили са породицама и пријатељима и проводили слободно време у купању и сунчању, али је било места и за мали фудбал, одбојку или бадминтон... За купање и учење деце и непливача користиле су се по две увезане тикве које су стављане под мишке, или унутрашња аутомобилска или тракторска гума. Било је чак и сандолина, једноседих и двоседих. Уз саму обалу често је одлаган и претоваран шодер и бели дунавски песак, који су довожени де-

реглијама а одвожени коњским запрегама. Једина невоља са овом плажом био је тер који је из Старе Железаре избаћиван у Дунав. Посебно су га мрзела деца која су на плажу долазила тајно, па су приликом повратка кући на оближњој бензинској пумпи молила продавца да им кане мало бензина како би са тела опрали издајничке флеке.

Металор

Ова плажа се налазила на Дунаву, на самом ушћу Језаве, супротно од Тврђаве. Име је добила по фабрици „Металор”, данас „Милан Благојевић”, у чијој близини се налазила. За разлику од Веслачког, плажа код Металора је имала мање шљунка и песка, вода је била муљевита али се постепено улазило у дубину тако да је било и плићака за децу и непливаче. Са изградњом Хидроелектране „Ђердап” плажа је лагано почела да нестаје. Купачи су место уступили рибарима и љубитељима Дунава који су ту изградили сојенице. Данас је код Металора рибарско насеље.

Ада

Педесетих година прошлог века општинско руководство донело је одлуку да се на Ади изгради градска плажа. Прво је направљена дрвена зграда са рестораном у приземљу женском и мушком гардеробом на спрату. Испред зграде је уређен плато на коме су били постављени столови, столице и сунцобрани. Нешто ниже, у продужетку зграде, налазила су се игралишта у песку за децу и терени за мали фудбал, одбојку, кошарку и друге спортове. Испред зграде, уз обалу, формирана је лепа песковита плажа, а на самом Дунаву направљена су два флоса са базенима, један за децу, и други за одрасле и непливаче. У том другом базену многи Смедеревци су се забављали играјући чувене **јурке** – гњурањем су морали да улове неког од играча, и **прозивке** – скакање у базен са прозивањем следећег скакача. У води између флосова постојала је једна огромна метална бова која је служила за кратке одморе оних који уче да пливају, али је чешће коришћена за извођење лудих скокова и вратоломија у води. За одлазак на Аду организован је превоз моторним чамцем и дереглијом. Моторни чамац „Комуналац” возио је пензионисани полицајац Стева. Наравно, они који су имали чамце самостално су долазили и одлазили, а за купање који су желели на плажу ван регуларног времена брину се Драга Цалион, стари рибар у **оставци**. Неки су се и одважили да препливају Дунав, што је било и нека врста престижа јер се потом о њима причало у вароши. Чинили су то Жилић Џокула, Шале, Шапало, Иван Алентијевић... Овај последњи је био толико добар и снажан пливач да је 1961. године на чувеном пливачком маратону од Умке до Београда (25 km) заузео треће место! У једном периоду на Ади је постојао и ватерполо клуб смедеревских студената који је водио Пера Крка. Плажа на Ади је имала и неке своје **јунаке** који су се међусобно незали, али су истовремено увесељавали и присутне купаче. Рецимо, Миљко Рајић, познати смедеревски голман, изводио је изванредне скокове у воду – чувену ласту, али и шале са Цилетом, позоришним глумцем, и извесном Катом.

Југово

Доношењем одлуке да се гради нова Железара 1964. године, Смедерево је убрзано почело да се насељава и развија. Ондашња власт је своју бригу о **радним људима** показала и тако што је у другој половини шездесетих година започела изградњу одмаралишта на Југову. Као што је био ред када се раскидају везе са стрим временима, некадашња „Вила Милица”, дело архитекте Данила Владисављевића, претворена је у ресто-

Плажа код Веслачкој клуби, у другој половини њедесетих година

Плажа на Ади 1958. године

Бајери – Шалиначка језера

Базен „код Циљане“

ран „Ђурђеви вајати“ у који су *руководиоци* Железаре доводили своје пословне партнере и госте. За раднике су изграђене дрвене викенд-кућице које су се преко синдиката могле добити на седмодневно бесплатно коришћење уз, такође бесплатну, исхрану у друштвеном ресторану на обали. Испред кућица су изграђени терени за мали фудбал, кошарку и одбојку, и трим-стаза. Ни деца нису заборављена. За њих су направљене љуљашке, клацкалице, пењалице и вртешке. Уз саму обалу изграђена је обалоутврда са тушевима која је постала погодна за сунчање, шетање и, наравно, за пецање. У Дунав су постављена два флоса са базенима у којима су могла да се купају деца и одрасли. Многи купачи су се *спуштали* од једног до другог флоса пливајући или се само одржавајући на води, а онда су, након изласка, одлазили на дрвене лежаљке да се сунчају. На Југову је годинама организован и Првомајски уранак, па су најодважнији, захваљујући храбром срцу или вишку алкохола, већ тада отварали сезону купања. За долазак на Југово током летње сезоне организован је градски превоз аутобусима, док су млади користила бицикле и моторе, а неретко су долазили и враћали се и пешице.

Нешто ниже од Железариног, налази се „Херој Србино“ Југово. По сличном принципу и ту је изграђен ресторан са великом терасом и кућице за породични боравак и одмор радника. У време удруживања фабрика, тадашњих ООУР-а (основних организација удруженог рада), у велике системе – СОУР-е, (сложене организације удруженог рада), спојили су се и Металуршки комбинат Смедерево и „Херој Срба“. Када је на Југову пронађен извор термалне воде, донета је заједничка одлука да се бетонски зимовник за бродоће и чамце адаптира у први отворени базен за купање са том термалном водом. Базен је постао веома посећен, па су биле велике гужве за улазак, готову у време летњег распуста и годишњег одмора. Међутим, временом је све то полако почело да нестаје. Нестали су СОУР-и, радни људи су постали само радници код приватних власника њихових фабрика, Југово је продато. Од ондашњег Југова остало само помпезно име „Бања Југово“. Само то.

Бајери

Седамдесетих година у селу Шалинац, у близини Дунава и Ковинског моста, постављени се бајери за експлоатацију шодера. После ископавања остали су велики кратери у којима се појављивала дунавска вода. Временом се водена површина повећавала и ширила те су се формирала језера. Пошто је вода пролази кроз слојеве неизвађеног шодера била је чиста и бистра, али и веома хладна. Међутим, у време летњих врућина и она се загревала и така била погодна за купање. Пошто је Дунав постајао све загађењии, Смедеревци су на овим језерима почели да формирају нове плаже. Временом су предузимљиви људи видели могућност зараде, култивисали су обалу језера, направили плажу и подигли угоститељске објекте. Слична језерца постоје и близу спортског Аеродрома у Годмину. Неко време се и ту одлазило на купање, али никада нису постала истинска плажа, посебно откако су се формирала Шалиначка језера.

Градски базен

Вишегодишњи сан Смедеревца остварен је 20. јула 2010. године када је отворен Градски базен олимпијских размера. Дуго година уназад многе градске власт и су расправљали о могућности изградње отвореног, али и затвореног базена. Израђиване су многе *физибилти студије* о исплативости изградње, прављене су разне финансијске конструкције, а било је ту и мноштво идејних пројеката, али је главни разлог за непостојање градског базена био увек исти – немање пара. На крају је пронађено решење: На Спортском центру код некадашње Циљане, клизалиште, које годинама није било у функцији, и запуштени стадион за мале спортове реконструисани су и постали отворени базен. Погодност базена је и та што се налази у залеђу новоизграђене Дворане Смедерево тако да је једно атрактивно место у граду постало функционални спортски комплекс.

Happy travel

Kralja Petra I br.12
11 300 Smederevo
SRBIJA
Radno vreme:
09:00 - 20:00
Subota:
10:00 - 14:00

Telefoni:
+381 26/ 612 164
+381 69/ 612 164
Fax:
+381 26/ 646 311
E-mail:
info@happytravel.rs

**EGIPAT U MAJU
10 AL+AVION**

**290
EUR**

Happy shop

- Maturski program
- Haljine
- Bluze
- Torbe
- Novčanici
- Nakit

Kralja Petra I br.12, 11 300 Smederevo, SRBIJA. Telefon: 026/617-246. Radno vreme: 09:00 - 21:00. Subota: 09:00 - 16:00

Нема зебре, али ту су овце

Пре више од пола века **Улица Милоша Великог** водила је до краја вароши. До пружног прелаза после ког се лево скретало за Државну радионицу и Индустијску школу, а десно, поред кланице „Ђурђевог града“, на мост, па преко Језаве до Фаграма, Змаја, „Милана Благојевића“... Касније је је то поста- ла индустријска зона, али она није разлог овој причи.

Успомену на крај ове улице сачувао је Жика Ранисављевић.

Прву фотографију снимио је 1960. године. Црно-бела је, као и успомене на то време.

Куда су се запутиле овце зна само њихов власник који их, као учитељ децу, преводи преко улице. Вероватно се и он и оне вра- ћа с пијаци необављене продаје.

С леве стране, код Кађузове куће, био је рабацијски „паркинг“. Онај у радничкој бунди вероватно овог суморног ранопролећног дана чека муштерију.

Рекло би се да је нешто после два, јер биће да је онај на бици- клу неки одоцнели радник из Државне радионице.

Тик иза Кађузових види се **официрска зграда**. Нова, послед- ња у низу зграда које су опколиле Паникину берберницу и деда Авакумову посластичарницу „Вардар“ у локалу у кући деда Пан- те Дасукидиса, пекара.

Улица је поплочана гранитним коцкама. За бициклисте, раба- ције и пешаке који су је равноправноправно делили, довољно. Ау- томобили су били реткост, тек повремени уљези у спором живо- ту. Нема пешачког прелаза да их опомиње да овде живе и људи. Нема зебре, али има оваца. Примерено животу на крају вароши.

Ове 2013. године једини чувари тих давних успомена су кућа деда Панте пекара, без посластичарнице „Вардар“ јер се деда Авакум одавно преселио у сећања, и **официрска зграда**, орону- ла као и војска која ју је за своје офицере градила. Десно је пар- кинг, али за аутомобиле, а њему преко пута „циганчица“. А кре- нете ли преко пруге дочекаће вас ново време. Нема Језаве, мост сада премошћава марину. Нема кланице „Ђурђевог града“. Др- жавна радионица је у међувремену била и „Херој Срба“, данас је „Желвоз“. Нема ни радника у индустријској зони. Оно мало из „16. октобра“, „Милана Благојевића“, Фаграма и Змаја враћају се дру- гим путем. Друго је и време.

Зато нека и приче овде буде крај.

Крај вароши и некад...

...и сад.

OSTVARITE
25%
POPUSTA
REZERVISUĆI
LETOVANJE DO
15. MAJA

HOTEL ★★★★★
mona ZLATIBOR

tel: +381 31 841 021
e-mail: repcija@monazlatibor.com
www.monazlatibor.com

Освајање и одбрана Смедеревског града

Ујиврђени Смедеревски град, некадашња пресионица средњовековне Србије, њена бојања и узбудљива историја дубоко су учињени у националној књижевности, музици и ликовној култури. Модерно Смедерево је на најразличитије начине интерпретирало њену историју уводећи је иако у свој свакодневни живот. Примери су мнобројни. Издвајамо приказ монументалне композиције коју смо назвали „Освајање и одбрана Смедеревског града” уметника Франа Делала, првобитно изостављеној свечаној сали за ручавање Нове Железаре непосредно по изградњи фабрике, а оглуком US Steel-а, поклоњеној Музеју у Смедереву.

Пише: Мр Снежана Цвејковић

Настанак овог уметничког дела још увек је обавијен велом тајанства. У тренутку примопредаје поклонодавци нису имали информације о аутору, години постављања и откупу. Изузетно је важно, да су имали свест да је реч о вредном делу коме је место у музеју, након одлуке руководства фабрике 2008. године да се реновирањем овог ентеријера наведене композиције измести. На основу сигнала

туре на самом делу констатовали смо да је настало 1967. године, а да се иза потписа Delall налази уметник Фране Делал (Frane Delalle, Трогир, 1929-Београд, 2008). Далим истраживањем открили смо биографију и богат уметнички опус овог значајног југословенског уметника као и специфичности његовог ликовног поступка. Велику помоћ у истраживању имали смо од уметниковог сина Дарка, који је такође сликар.

Уметник из Гинисове књиге рекорда

Уметнички пут Франа Делала био је обележен интервенцијама у ентеријерима луксузних хотела и кућа, конгресних центара, научних института и музеја, углавном композицијама монументалног формата, таписеријама, цртежима и скулптурама, и то на просторима бивше Југославије, Советског Савеза, Чешке, САД-а, Зимбабвеа, Египта, Танзаније. Израдом таписерије са мотивима из богате историје Ирака, за хол конгресне дворане недалеко од Багдада, површине 1.242 квадратних метара уписан је у Гинисову књигу рекорда. Иначе, ликовно образовање Франа Делала започело је у породици, наставило се у Сплиту на средњој Уметничкој школи, а дефинисало на Академији примењених уметности у Загребу.

Слика на којој је историја оживела

У периоду свог уметничког успона извело је монументалну композицију „Освајање и одбрана Смедеревског града” (овај назив дело је добило у смедеревском музеју) за ентеријер новог индустријског гиганта Југославије, смедеревску Нову Железару. Не знамо да ли је овакав избор представе сугерисан од поручиоца дела или је био избор самог уметника. Како год, уметник је извођењу посла приступио крајње савесно реализујући са цртачким перфекционизмом монументалну композицију састављену од седам панела. Димензије једног панела су 219 x 119 cm, тако да укупна дужина композиције износи више од осам метара. Нажалост, два панела су у поступку скидања са зида свечане сале за ручавање у Новој Железари претрпела оштећења за која је неопходан конзерваторско-рестаураторски третман. Фране Делал се за овај посао темељно припремио, „историјски потковао”, и реализовао га маестралном цртачком виртуозношћу. Пред нама је оживео прави средњовековни бој, са српском и османском војском у средњовековној опреми, пловилима на Дунаву, вештинама напада и одбране, средњовековним оружјем, хладним и ватреним, високим кулама и бедемима града, сценама свакодневног живота владара и народа. Минуциозно цртано, вибрантно од мноштва приказаних детаља, људи и догађаја, ово дело је заиста жива, узбудљива историја средњовековног смедеревског града.

Освајање и одбрана Смедеревског града, дејала, фот. Љубомир Злајановић

Освајање и одбрана Смедеревској града у свечаној сали за ручавање Нове железаре, фотодокументација Железаре Смедерево

Изумитељ нових техника

Упечатљив је и поступак импрегнације папира на коме је цртеж реализован. Цртеж рађен угљеном и пером и/или посебним фломастерима на папиру, убациван је у пресу између ултрапаса и транспарентног слоја смоле, тако да би се под температуром и притиском папир претварао у композитни материјал који је врло отпоран. Фране Делал је иначе био познат као „изумитељ нових

техника”, за Музеј археолошких споменика у Сплиту радио је цртеже на алуминијуму, док је на сценским заставама за позориште у Дубровнику радио пастеле пресвучене заштитним слојем. Тако је Музеј у Смедереву добио на поклон вредно уметничко дело и по начину реализације и по теми и по новом начину чувања и коришћења цртежа на папиру.

У послератној Југославији, вредне уметничке поруџбине за ентеријере фабрика нису биле реткост. Приликом последње реконструкције ентеријера свечане сале за ручавање Нове железаре у Смедереву ова композиција је изгубила жељени значај за своје нове власнике, и након такве одлуке убрзо постала власништво градског музеја који ће је са задовољством уврстити у ентеријер своје пројектоване нове сталне поставке. Дело рађено за ентеријер, овог пута ће стећи своје ново место и улогу у ентеријеру смедеревског музеја.

Уметничко дело Франа Делала је поново оживело, чиме се још једном указује на чудесни и необични пут уметничког дела.

Захвалност

Ауторка текста се најљубазније захваљује господину Дарку Делалу на несегично пруженим информацијама на основу којих је добрим делом настао овај текст.

ELDORADO TOURS
Avio karte
Prolećna putovanja
Letovanja
 OTPLATA ARANŽMANA PREKO PLATNOG SPISKA
 Smederevo, Karadjordjeva 12, T.C. Danubius, lok. 138 | TEL/FAX 026/464-5820;
 026/410-0096 | Email: eldoradosd@open.telekom.rs
 Požarevac, Veljka Dugoševića 38 | TEL/FAX 012/211 990
 Email: eldoradopo@open.telekom.rs

RASADNIK PAVLOVIC
Rasadnik Pavlovic
 www.raspavlovic.com
 www.tepihtrava.rs
 Proizvodnja i prodaja sadnica četinarsa, lišćara, ukrasnog žbunja, žive ograde, ukrasnog voća i cveća
 Izvođenje radova na uređenju zelenih površina, dvorišta, žardinjera
 Veliki izbor sadnica četinarsa visine preko 2m
 Kolarska bb 026/661-040 063-77-63980
NOVO! TEPIH TRAVA

Прича о ученику и професору

„Много волим да свирам хармонику, да не волим не бих се ни уписао у Музичку школу. Некада свирам три сата, некада и по цео дан, ако желим и ако је потребно” каже Милан Лазих, ученик четвртог разреда Основне музичке школе „Коста Манојловић” и шестог разреда школе „Димитрије Давидовић” у Удовцама.

Милан Лазих је одувек имао велику жељу да свира, хтео је да се упише у музичку школу када је имао четири или пет година, али ипак, морао је да сачека и кренуо је да свира хармонику када је пошао у трећи разред основне школе.

„Чекао сам и наговорио маму и тату да ме упишу. Било је више инструмената које сам волео да свирам, али највише хармонику. Хармонику имам од треће године, јесте била мала, стара и мало покварена али ја сам њу по цео дан развљачио. На њој сам свирао и првих месец дана у Музичкој школи „Коста Манојловић”. Онда су ми родитељи купили већу, па онда још већу и сада имам хармонику марке Пијини.”

Има много награда, не зна тачно, али неких десетак. И то су искључиво прве награде. Пре два месеца, у Новом Кнежевцу био је апсолутни победник категорије. У Панчеву је два пута освајао прве награде са сто поена. Прошле школске године, овде у Смедереву, на Фестивалу музичких школа Србије, проглашен је за најбољег хармоникаша и био је апсолутни победник. Први је био и на такмичењу „Звездане стазе” у Крагујевцу.

„Много волим да свирам хармонику, да не волим не бих се ни уписао у Музичку школу. Некада свирам три сата, некада и по цео дан, ако желим и ако је потребно... Хармонику, иначе, треба вежбати сваки дан, али има дана када вежбам више, а некада мање. Од композитора волим да свирам Доминика Скарлатија, наравно волим Моцарта и многе друге композиторе. Сигурно је да ћу наставити музиком да се бавим и у средњој школи. А и у редовној школи одличан сам ученик.”

Гвозден Ераковић, његов професор, са очигледним жаљењем каже да последњих година нагло опада интересовање деце да свирају хармонику. А ни родитељи немају новца да улажу у инструмент. Да би дете напредовало мора да се купи вредна хармоника, чија је цена око три хиљаде евра.

„А и трендови су се променили, тако да садашњу генерацију деце више занима гитара и неки други инструменти, него хармоника. У Музичкој школи „Коста Манојловић” отворено је и доста нових одсека: виола, вилончело, саксофон, труба... Велика је понуда инструмената који могу да се свирају. Самим тим, мање ученика се опредељује да свира хармонику. Некада смо имали по

„А и у редовној школи одличан сам ученик”: Милан Лазих

стотину ученика на пријемном испиту, а последњих година веома је мало интересовање, јави се око двадесетак деце.”

У Музичкој школи „Коста Манојловић” професор Ераковић ради већ десет година, и каже да је та прва генерација ученика била је изузетна, али да су се и потом издвајали изузетни појединци. „Међу њима је био и Филип Ераковић (о коме је Смедеревски магазин писао, прим. Д. П.) који је прошле године проглашен за најбољег младог уметника у Немачкој. Након њега имао сам Предрага Милићевића који је побеђивао на такмичењима. Сада је то Милан Лазих који је код мене од почетка. Све време показује велики таленат и жељу за напредовањем и учењем. Његов труд се исплатио, јер је на свим такмичењима показао да је изузетно надарен.”

Драјан Павловић

AutoRendzer

-Ugradnja auspuha
"VLAJKOVIĆ"
sa garancijom do 36 meseci

Petrijevski put bb (Jasenak), Smederevo
026/4715-575, 063/250-058, e-mail: renger@krstarica.com

Ветеринарска амбуланта
Ветерина Михајловић
Смедерево

Др вет. мед. Марко Михајловић

Војводе Степе 15
тел: 026/619-143, моб: 064/27-66-100
dr.vet.marko.mihajlovic@gmail.com
f VETERINARSKA AMBULANTA MIHAJLOVIC

хитни случајеви
од 0-24

Последњи дарови Бранковића

На најзападнијем делу Фрушке Горе, седам километара од Шида, налази се **манастир Првина глава**. За ово необично име заслужно је предање које вели да је то задужбина неког Прибе или Приве који га је саградио у XII веку. Иако нису задужбинари, деспоти Бранковићи су за постојање овог манастира заслужни јер су га крајем XV века обновили. Манастирска црква, посвећена светим арханђелима Михајлу и Гаврилу, подигнута је између 1741. и 1769. године на месту старе цркве која је пострадала. Ова нова је грађена по узору на храм манастира Ново Хопово. Конаци су изграђени нешто касније, између 1753. и 1771. године. Зна се да је стари иконостас сликао Станоје Поповић, док су иконе новог рад Андреја Шалтиста из 1786. године. Манастир није избегао страдање ни у Другом светском рату када је тешко опљачкан, а сведочи се да су оно што је преостало однеле поратне власти. Данас је време нове обнове. Сазидана је капела, конаци су обновљени а дозидани су и нови.

На северним обронцима Фрушке Горе, изнад насеља Раковац, десет километара од Новог Сада, налази се и **манастир Раковац** који је својим постанем помало везан за смедеревске Бранковиће. Наиме, према предању, 1498. године га је основао Рака Милошевић, коморник деспота Јована Бранковића. Једна легенда каже да је Рака на том месту убио јелена, а како се у хришћанству јелен сматра симболом самоће и чистоте монашког позива, Рака је обећао да ће свој грех искупити тако што ће на том месту изградити манастир.

Манастир Првина глава

Међутим, први поуздан податак о постојању манастира пронађен је у запису из 1546. године када су Турци, због убирања пореза, извршили попис Срема. Манастирска црква је посвећена светим врачима Козми и Дамјану. Украшена је фрескама вероватно у првој половини XVI века од којих су

неке и данас сачуване. На барокном иконостасу иконе је сликао Василије Остојић 1763. године, а у једнобродној олтарској капели налази се иконостас који су радили Јанко Халкозовић и Василије Остојић између 1751. и 1755. године. Зна се и да је 1735. године уз цркву призидан високи барокни звоник, а да су тространи манастирски конаци завршени 1771. године. Током свог постојања манастир је неколико пута био мање или више оштећен. Највећу штету је претрпео у Првом светском рату када је опљачкан, и потом и у Другом светском рату када су минирани и црква и звоник јер је у звонику откривена партизанска штампарија. У зиду манастирске капеле 1893. године су, заслугом тадашњег митрополита карловачког и патријарха српског Георгија Бранковића, похрањене кости митрополита београдско-карловачког Вићентија Јовановића.

Манастир Раковац

Ј.И.Т.

Глумци воле позориште, али их филм учини препознатљивим

Телевизијска публика ју је ујознала као Буку, најстарију сестру у породици Салом у серији „Мирис кише на Балкану“, заволела као кадејкињу Надицу у „Војној академији“ и ишла дојодовићине њене заљубљене Ели у меја хиту „Монтевидео, Бој те видео“ чији се биоскојски наставак њек очекује. О свему овоме, својој даљој каријери, популарности, најадама, али и својим смедеревским коренима и сећањима на овај град, са нама је причала Тамара Драгичевић, млада београдска глумица.

Изгледа да сам одувек желела да будем глумица

Тамара Драгичевић ових дана има пуне руке посла – завршава снимање другог дела филма „Монтевидео, Бог те видео“, глуми у неколико представа и стално је на релацији Београд – Ниш где игра у представи „Цар Константин“ у режији Југа Радивојевића. Ипак, ова талентована, млада глумица стигла је да са нама поприча – о својој каријери, успеху у позоришту и на филму, својој смедеревској родбини и успоменама које је везују за наш град.

На почетку анан је рекла да је, изгледа, од увек желела да буде глумица:

„Као мала сам била члан школске драмске секције и вероватно сам већ тада решила да ћу покушати да глума буде моје занимање. Касније сам била члан Дадова, а после треће године гимназије положила сам пријемни и уписала Факултет драмских уметности у Београду. Породица је увек била моја велика подршка.“

Прва телевизијска улога за Тамару је била у серији Љубише Самарџића „Мирис кише на Балкану“. Тумачила је лик Буке – најстарије сестре у породици сарајевских Јевреја Салом. Недуго затим, опробала се и у позоришту, у адаптацији Андрићеве приповетке „Аска и Вук“. После великог успеха првог дела филма „Монтевидео, Бог те видео“ у коме је Тамара глумила лик Ели, веренице капитена Милутинца, уследила је улога у серији „Војна академија“, као и позоришне представе „Добри ујаци“, „Инстан сексуално васпитање“, „Пишоња и Жуга“, „Петар Пан“... О утицају који је хит као што је Монтевидео имао на њену каријеру, Тамара каже да је било дивно бити део екипе овог филма и да је то за њу био наставак једне већ започете каријере. И док публика чека наставак филма, Тамару у улози Ели ових дана и даље има прилику да види у телевизијској серији „На путу за Монтевидео“.

А да рад и каријера ове млади глумице не пролазе непримећено, говори и чињеница да су и награде и признања струке почела да пристижу. Тамара Драгичевић је на прошлогодшњим „Данима комедије“ у Јагодини награђена „Ђураном“ за улогу Саше у представи „Добри ујаци“.

„Добити „Ђурана“ је велика част, поготово када сте тек на почетку каријере и када награду у истом тренутку добијају Мики Мајлиновић и Бранимир Брстина. Ипак, када се оваква награда подели младом глумцу, она представља и велику обавезу јер тражи да се оправда“, каже о својој првој глумачкој награди, и додаје да се осећа добро када глуми и пред камерама и на позоришним даскама. Воли изазов и једне и друге врсте, и не би се још одређивала о томе где ће превасходно градити своју каријеру.

„И филм и позориште су значајни за глумца и подједнако важни. Глумци воле позориште, али је чињеница да је филм тај који их учини препознатљивим.“ – каже Тамара.

Смедеревска сећања

Тамара Драгичевић каже да је за Смедерево везују прелепе успомене, пре свега, оне из детињства. У овом граду живи њена фамилија са бакине стране. Бака Тамарине маме Сање је Смедеревка.

„Што би ту, код вас, рекли – стари Смедеревци. Сестра, брат и ја смо једноставно обожавали мамину бака-тетку коју смо сви звали 'Нане', и деда-ујака Аркадија. Мислим да је Смедерево имало само два човека са тим именом, а један од њих био је мој деда“, објашњава Тамара и каже да је, као дете са мамом често долазила. Данас обавезе проређују сусрете.

„Волела сам да шетам корзоом, нарочито док је био онај диван дрворед који је неко нажалост посекао у жељу да засади бољи и већи.“ – сећа се Тамара.

И поред овога, остало је много тога. Сећа се Тамара и Тврђаве, и Карађорђевог дуда, и мале цркве на Старом гробљу, али и чесме са „живом водом“ и тога да је по њу ишла сваки пут када би се у кући њених рођака спремао пасуљ.

„Највише емоција ме веже за улицу Ђуре Даничића. Има ту једно двориште пуно цвећа, у близини Спортског центра. И Фочанска улица је подједнако важна у мом сећању.“ – каже млада глумица.

Сећа се Тамара и прича и легенди из нашег, смедеревског краја. Увек јој се допадала она о кози која је чепркајући открила управо малу цркву на смедеревском гробљу.

Каже, Смедерево је за њу, „предиван град“.

Александра Бојановић

*30 година златарске традиције
за вечност Ваших успомена*

Вујошевић
КУЋА ЗЛАТА И САТОВА

Кнез Михајлова 1-3, Смедерево, тел. 026/613-902
www.vujosevic.rs

Смедеревац у Виминацијуму

Смедеревац Саша Реџић, мајстор археолошких наука, зајослен на Археолошком институту Српске академије наука и уметности, већ нешто више од деценију година ангажован је на истраживањима римског локалитета Виминацијум на Дунаву код Косиљца.

Шта тренутно радите на овом локалитету?

У склопу припрема за изградњу трећег блока Термоелектране „Дрмно“ са екипом Археолошког института радим на испитивању терена на коме ће се изводити поменути радови. На овом простору очекује се велики број римских и германских гробова. Поменути германски гробови из периода сеобе народа посебно су занимљиви, јер се међу њима спорадично налазе остаци покојника са вештачки деформисаним лобањама што је у овој етничкој популацијама био идеал лепоте. Такође, неретко се откривају и гробови ратника са комплетним наоружањем тог времена. Осим тога, радимо на праћењу радова површинског рудника угља који се тренутно шири у правцу села Кличевац. На овом простору до сада су откривени материјални остаци бронзанодропске културе Дубовац – Жуто брдо, келтска и средњовековна станишта, као и насеља, инфраструктура и некрополе из епохе Римског царства. Треба поменути и другу екипу нашег Института која ради на истраживању римског амфитеатра.

По чему се Виминацијум разликује од осталих римских локалитета у Србији?

Од оснивања провинције Горње Мезије, Виминацијум постоје њен главни град. Као такав он је био њен административни, економски и војни центар, у коме се осим гувернера провинције и његовог чиновничког апарата, налазила и једна римска легија, по имену VII Claudia, која је чувала овај део границе од упада варвара. Предност Виминацијума лежи и у чињеници да се над њим није формирало никакво насеље, као што је то случај код већине других римских градова, што знатно олакшава његово истраживање.

Последњих година, од како је директор Археолошког пројекта Виминацијум др Миомир Кораћ, много је урађено на презентацији овог археолошког локалитета. Да ли смо га искористили, као туристички потенцијал?

Имајући у виду да до пре десетак година туристичка понуда на Виминацијуму уопште није постојала, да се радило о локалитету прекривеном стишким ориџинама, чије су обриси наслућивали само археолози, сматрам да се пуно урадило на презентацији овог римског града, о чему сведоче и посетиоци чији се број повећава из године у годину. Посебно смо поносни на импровизовану луку коју чини шлеп усидрен на обали Дунава намењен пристајању луксузних туристичких бродова. Посредством ове луке Виминацијум посети велики број туриста из западних земаља.

Шта Археолошки парк Виминацијум нуди туристима који желе да га посете?

Поред римских терми и северне логорске капије у понуди је и маузолеј који представља само један мали сегмент некрополе које окружују град. Управо ове некрополе са око 13 000 истражених гробова и око 40 000 пронађених предмета у научном смислу представљају велики потенцијал за проучавање периода римске владавине на овим просторима. Треба поменути и незаобилазну Вилу, скелет мамута који је откривен 2009. године на дубини од 27 метара. У току је изградња Палеонтолошког парка у коме ће поред Виле, бити смештени и скелетни остаци других мамута, коња, јелена и бизона, који су откривени током прошле године. Поред велелепног „Домуса“ саграђеног по узору на луксу-

„...Само археолог уме да из ове ориџине наслућује обриси прошлости...“

зну римску вилу који служи за смештај и рад археолошке екипе, туристичку понуду ће ускоро употпунити и поменути амфитеатар, делови аквадукта са припадајућим објектима, као и пећи за печење керамичких посуда. Ево, и у склопу обележавања 1700 година Миланског едикта, у виминацијумском амфитеатру 18. маја биће изведена опера „Аида“. Такође, у музејском простору биће презентована изложба репрезентативних римских налаза са простора целе Србије.

Радите на Археолошком институту Српске академије наука и уметности. На којим још пројектима сте ангажовани?

Током студија учествовао сам на више археолошких ископавања у Србији, а од 2002. године радим искључиво на истраживању Виминацијума, јер сам од тада запослен у Археолошком институту управо на пројекту за истраживање и презентацију овог римског града. Ради илустрације обима овог посла навешћу податак, да се уже градско језгро Виминацијума простира на површини од преко 60 хектара од чега је истражено само неколико процената. Овоме треба додати и околна приградска насеља, виле, путеве, аквадукте, некрополе, као и бројне целине из других епоха, од праисторије до средњег века.

Ви сте Смедеревац, живите у Смедереву, Смедерево има Смедеревску тврђаву, Костолац Виминацијум. Да ли би било добро повезати ова два значајна локације које су налазе на Дунаву? Као туристичку понуду?

Пре свега, хтео бих да кажем да ја нисам једини Смедеревац у виминацијумском тиму. Заједно са мном, на истраживању Виминацијума већ неколико година ради и колега Илија Данковић. Што се тиче повезивања ова два локалитета оно би било нарочито корисно за наш град чији би туристички радници могли да примене искуства проистекла из динамичне туристичке праксе локалитета на коме радим. Пошто се ради о локалитетима из различитих временских епоха, сматрам да они један другом нису конкуренција већ се међусобно допуњају и доприносе разноврснијој туристичкој понуди овог дела наше земље.

Драјан Павловић

Веселје

Шездесетих година прошлог века...
Како далеко звучи ово – прошлог века, а, у ствари, када се дође у неке године као да је јуче било.

Елем, шездесетих година прошлог века Ресторан „Гранд” је био место на које се ишло у добар провод. Права Градска кафана. Није било обавезно имати и неки посебан повод, важно је било провести се. Уз добру музику, а у „Гранду” је певао и Тома Здравковић.

А знало се уз шта иде добра песма: смедеревка и сифон, да се добро **разбије**, то је за мушке.

Пријала је и женама, није важно што је у бокалу малиновац ако је песма права а породица на окупу.

А на овој фотографији, рекло би се, јесте. Породица у „Гранду”, ова, изгледа, с добрим разлогом. Толико добрим да јуноша зубима подигне сто, са све сифонима, чашама, смедеревком, малиновцем, цигаретама и пуном пикслом...

И када је после постао „Парк” јер је неко у свету одлучио да се именом „Гранд” не може звати ко год хоће, и онда када је био „Дафимент банка”, па на крају и „Перпер” са амбицијом да буде Градска кафана – „Гранд” је Смедеревцима, бар оним старијим, остао „Гранд”. Једино је под тим именом заиста био Градска кафана у коју се ишло у провод уз добру музику, шприцер од смедеревке и малиновац. И на игранку. Лети, у башти.

Важно је било искрено **веселје**.

auto best

OD 1997. GODINE, POUZDANO • BRZO • POVOLJNO

Ђуре Даничића 52/1
tel./fax 026/611-185
office@autobest.co.rs

Вojводе Степе 13
tel. 026/611-957
www.autobest.co.rs

**MANN
FILTER**

BROJ 1 U SVETU

Prvi izbor za BMW, Mercedes, VW, Renault

99.9% filtriranje

JAPANSKA SVEĆICA

originalni kvalitet za auto-moto, pente ...

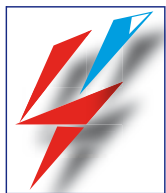
MOTUL

BRŽE, DALJE, SIGURNIJE OD DRUGIH
Lider u performansama auto-moto ulja

NAJPOUZDANIJA SIJALICA NA SVETU
za sve tipove vozila

OSRAM

UBEDLJIVO NAJVEĆI IZBOR KVALITETNIH MOTORNIH ULJA ZA AUTOMOBILE, MOTOCIKLE I KAMIONE

Култура у изворном облику

Током (предстојећег) културног лета (јер, културно пролеће тешко да ћемо и приметити), у околини Смедерева гаје се разне културе. То су основне културе, културе над културама! Културе без којих ништа не би било живо, а камо ли културно!

Пољопривредне културе ће, дакле, заокружити нови циклус гарантујући продужење наше врсте (било то паметно или не).

То је време обнављања залиха, време прикупљања хране! Време пуњења зелених пијаца и супермаркета новим, овогодишњим, свежим плодовима земаљским. Жито постаје брашно, брашно хлеб, хлеб постаје насущан! Свеже поврће постаје део нас, подмлађује нас. Воће освежава, снажи, једемо га, пијемо га, волимо га! Витамини, протеини, беланчевине, угљени хидрати пристижу из њиве, воћњака, баште! Разних су облика! Носе се у кесама, џаковима, цегерима, пуне се њима замрзивачи, тегле, бурад, пуне се наши апетити, чула укуса, додира и мириса!

То је време прикупљања хране за дугу, хладну и досадну зиму која (након свега поменутог) предстоји. Откуд толика храна? Није је Дунав нанео, није је ветар донео однекуд, није пала с неба! Ваљало је засејати, обрадити, чувати, неговати, покосити, обрати, сакупити... Ваљало је себе уткати у ту културу, ваљало је културу створити да би се у њој уживало, и са њом преживело. У околини Смедерева много је вредних руку, калеме годину на годину, ге-

нерацију на генерацију, хране нас, одржавају нас у животу. Хвала тим рукама у име свих који смо конзументи поменуте културе, али нисмо њени ствараоци!

Још када би се одустало од бесомучног прскања различитим (хемијским) средствима (да би било више лоших уместо мање бољих производа) па да нам дарови њива и воћњака не обезбеђују само живот, већ и здравље (као врло корисну компоненту тог живота), онда би таква (органска) атмосфера у овом граду више подсећала на ону која зрачи са (уз овај текст постављене) фотографије, заједно са оба вола на сред мале пијаце поред кафане КОД ЗЛАТНОГ ГРОЗДА (које више нема) и чесме са живом водом (које такође више нема на овом месту), а све скупа испред данашње „задужбине“.

Владимир Дасукигис

Смедеревски листови сачувани у фонду Националне и свеучилишне књижнице у Загребу

Уређује: Драган Мрдаковић

Завичајна периодика смедеревског краја чува од заборава њогајке о људима и догађајима из минулих времена. Примерци њојединих наслова моју се наћи у фондовима Народне библиотеке Смедерево, Народне библиотеке Србије и Библиотеке Мајнице српске, а неки су сачувани само у фонду Националне и свеучилишне књижнице у Загребу и деценијама су били недоступни смедеревској читалачкој јублици.

Дунавски гласник

Дунавски гласник: лист за културна, просветна и друштвена питања Дунавске бановине покренут је 31. марта 1934. године. Власник листа био је Миленко М. Матејић, а одговорни уредник Стипан Ђ. Игњатовић. Излазио је суботом. У уводном тексту Редакциони одбор истиче да ниједан од листова који излазе на територији Бановине није успео да своје ступце испуни материјалом који би обухватио догађаје и потребе свију њених крајева и изразио уверење да ће то поћи за руком баш уредницима овог листа. **Гласник** је писао о проблемима и струјама у задржном покрету, проблемима села и његових житеља, привредним приликама у свету, али је доносио и **Вести**, **Спортске вести**, **Огласе**...

Дунавски гласник је заступао ставове Војислава Ђорђевића, управника Главног савеза српских земљорадничких задруга и оштро критиковао рад Димитрија Љотића

који се налазио на челу задржног покрета у Подунављу. Поједини представници сеоских задруга ограђивали су се јавно од писања **Дунавског гласника**.

У оквиру рубрике **Наша пошта** Редакциони одбор **Дунавског гласника** позвао је интелектуалце, раднике и сељаке из свих крајева Дунавске бановине да се обраћају уредништву „својим натписима о најважнијим догађајима из свог краја“. Лист се могао купити код књижара – ревизора: Александра Пандуровића у Смедереву, Браће Пандуровић у Пожаревцу и Роберта Оберлајтера у Ковину.

Весник прегледача кола

Смедеревском издавачко-штампарском корпусу припада и један стручни лист **Весник прегледача кола: орган стручног удружења прегледача кола државних железница**. Први број је изашао из штампе 8. новембра 1932. године. Власник за Цен-

тралну управу био је Милан К. Маринковић, прегледач-испитивач кола државних железница, а одговорни уредник Петар Ж. Николић, прегледач кола. Лист је излазио једном месечно, а седиште уредништва и администрације било је у улици Краља Петра бр. 15 у Смедереву.

У уводном тексту „Наша прва реч“ привремена Централна управа истиче значај изласка из штампе првог броја **Весника** и изражава наду да ће оснивање стручног листа омогућити да се преко њега штите интереси Удружења. Лист је доносио обиле стручних текстова, а уредништво је позвало инжењере и чиновнике за помоћ у уређивању листа, нарочито за дописе стручног образовања. Првих 18 бројева издато је у Смедереву. Од броја 19 место издавања је Београд. У смедеревској Штампарији Маринковић лист је штампан до броја 21.

Мала самоуправа

У фонду загребачке Књижнице сачувани су и политички листови **Мала самоуправа** (1936–1938), **Истина** (1938) и **Збораш** (1939).

Лист **Мала самоуправа: орган Среске организације Југословенске радикалне заједнице у Смедереву**, излазио је у периоду од 1936. до 1938. године. Власник листа била је Среска организација Југословенске радикалне заједнице за срез Подунавски, уређивао га је Редакциони одбор, а за уредништво је одговарао Живадин Стефановић Сомборац. Штампан је у Штампарији „Соко“ у Смедереву. **Мала самоуправа** је покренута одлуком Среског одбора Југословенске радикалне заједнице за град Смедерево и Срез подунавски како би задовољила потребу за партијским гласилом. Сам наслов асоцирао је на име листа **Самоуправа** који је био главни орган бивше Радикалне странке, а у то време Југословенске радикалне заједнице. **Мала самоуправа** је ширила идеје странке коју је заступала, тумачећи њен програм и информисајући о партијском раду у самом Срезу али и на државном нивоу. Живадин Стефановић Сомборац био у време покретања станачког гласила председник Градског поглаварства. Кроз текстове у **Малој самоуправи** може се пратити политички сукоб Живадина Стефановића Сомборца и Димитрија Љотића.

Лист је имао редовне рубрике: **Политичке вести**, **Из домаће и стране штампе**,

Спортске вести. Поред политике, *Мала самоуправа* се бавила и проблемима грађана. Забележен је протест грађана против скупе струје, иницијатива за подизање моста на Дунаву код Смедерева, истакнута потреба изградње модерне пијаци и подизања водовода у Смедереву, уређење пристаништа. Поред прилога о локалним политичким темама, лист је доносио текстове о партијском раду на државном нивоу и пратио рад Владе. Последњи сачувани број *Мале самоуправе* изашао је из штампе 22. јануара 1938. године.

Истина и Збораш

Листови *Истина* и *Збораш* програмски су везани за идеологију Димитрија Љотића и Југословенског народног покрета „Збор“.

Први број *листа за политичка и друштвена питања Истина* изашао је из штампе 12. новембра 1938. године, у јеку предизборне кампање. Уредио га је Љубомир Милојевић, а штампан је на 4 стране у Штампарији Маринковић у Смедереву. У то време вође на је оштра полемика између *Гласа Подунавља* и *Смедеревског журнала*. У *Истини* је штампан *Одговор* Бранислава Маринковића, уредника *Гласа Подунавља*, на оптужбе у *Смедеревском журналу*. Маринковић оптужује Милана Јовановића Стоимировића да је искористио своју моћ да „разним некавалџерским /.../ подметањима“ онемогући власника *Гласа Подунавља* да у свом листу одговори на оптужбе *Смедеревског журнала*. С обзиром на то да је из 1938. године сачувано само неколико бројева *Гласа Подунавља*, може се закључити да је лист из политичких разлога забрањиван и да баш у овом периоду предизборне кампање није ни излазио.

Почетком 1939. године појавио се *Збораш: лист за политичка и друштвена питања*. Штампан је на 4 стране у Штампарији Маринковић у Смедереву. Најављено је да ће излазити недељно. Власник и уредник био је Драган Стојановић.

Сарадње са Националном и свеучилишном књижном у Загребу

Подаци о монографским и серијским публикацијама издатим или штампаним у Смедереву, у временском распону од 1868. године, када је објављена прва публикација смедеревског издавача, до 1947, последње године рада Штампарије Маринковић, систематизовани су у публикацији *Смедеревска издавачко-штампарска делатност: 1868–1947: библиографија*.

Публикација је објављена као пројекат Завичајног одељења Народне библиотеке Смедерево који је на Конкурсу за суфинансирање пројеката у области културног наслеђа прихватило и суфинансирало Министарство културе и информисања Републике Србије. Библиографија *Смедеревска издавачко-штампарска делатност* бележи и наслове који до сада нису забележени и виђени у Смедереву, бар у периоду после Другог светског рата: *Истина* (1938), *Збораш* (1939), *Градски весник* (1939–1941), *Видовдан* (1944). Она представља сведочанство о друштвеним догађајима и културној баштини једне средине и људима који јој својим стваралаштвом припадају, али и поуздан извор за израду националне библиографије. Намена је истраживачима, научним радницима, студентима, али и широј читалачкој публици заинтересованој за истраживање културне историје Смедерева.

Рад на овој публикацији био је повод за успостављање сарадње са Националном и свеучилишном књижном у Загребу с обзиром на то да су поједини примерци смедеревских серијских публикација, објављених у периоду до Другог светског рата, сачувани само у фонду Књижнице. Стручни радници Националне и свеучилишне књижнице у Загребу припремили су електронске копије смедеревских серијских публикација, а одлуком госпође Дуње Сеитер-Шверко, главне равнатељице НСК, копије су поклоњене Завичајном одељењу Народне библиотеке Смедерево.

Драјана Илић

Dečaci i devojčice
ako želite da igrate tenis kao
Ana • Jelena • Viktor • Janko • Novak
prijavite se do 15. maja

ŠKOLA TENISA
+381 63 80 25 275
+381 69 154 08 01

Teniski klub
GEM
Smederevo

Video nadzor

ALARMI ZA AUTOMOBILE

Alarmi za objekte

electrosistem
SMEDEREVO

ELEKTRIČNE KAPIJE

Elektro podizači prozora

Vojvode Milenka 34, Smederevo
tel/fax: 026 46 20 121, mob: 064 142 33 07

Синиша Убовић ПУТ ПРОМЕНЕ

Са Савршенством смо раскрстили, већ одавно. Нити је постојало, нити ће постојати. Али зато је ту вечна тежња људска да буде што ближе њему. Зарад тога, свако од нас мора много тога да покрене у себи, да помери, да посвађа и помири, не би ли открио своју најбољу верзију. Недопустиво је да било ко други, креира нашу сопствену стварност. „Нико боље од вас не зна шта вама одговара. Ослушкујте себе и своје потребе. Ви сте креатор. Ви сте стваралац.”

Као господари сопствених мисли, не требамо да их контролишемо, проверавамо, вагамо, већ само да их усмеравамо, дајући им снагу да стигну до жељеног одређишта. Не предајући другима своју личну снагу, прихватимо одговорност за сваки тренутак нашег живота. Решење сваког проблема је у љубави према себи. Једноставној, чистој Љубави.

„Кад истински заволимо и прихватимо себе баш такве какви смо, кад почнемо да се ослобађамо потребе да будемо нешто што неко други од нас очекује, кад почнемо да мало више угађамо себи и да с времена на време застанемо и честитамо сами себи на свему што смо до тог тренутка постигли, у нама ће почети да се отвара неисцрпно поље могућности и бићемо отворени за просперитет сваке врсте”.

Са променом ставова, уверења, истина („Оно што је била истина јуче, не мора да буде данашња истина”) схватићемо да имамо слободу избора, да имамо неприкосновено право да изаберемо оно што нас чини срећним, да несебично волимо и поштујемо своје Биће. И да изнад свега заслужујемо само најбоље. Пут наше промене биће тежак, на више начина, и управо је сам тренутак одлуке, најтежи корак. Међутим, „ако наставимо са чишћењем и рашчишћавањем, схватићемо колико је у ствари дивно што смо кренули с овим испирањем наше душе”.

На Путу промене, сретћете много својих и туђих лица. Али не заборавите, да само себе можете да промените!

Пауло Коелњо БРИДА

У непрекинутом низу трагања за својим Другим Делом, по чудном сјају у очима, препознају се праве љубави, и тако је било и биће, од кад је света и века. Објашњавајући мистерију Живота, Љубав се врло мало променила кроз векове.

„Када би га видела у некој гужви, а да се никада раније нису срели нити чули једно за друго, у тренутку када би им се погледи срели, знала би да стоји пред човеком свог живота. Други Делови се увек на крају сретну. И пре него што је чула за то, чула је за Љубав на Први поглед, коју нико никада није успео да објасни на прави начин”.

Савладавајући своје страхове, један по један, трагајући за својом судбином, Брида открива слојевитост своје душе, проналази своју духовност, трансформише своју еротичност. Користећи сва своја чула, одбације усамљеност и осваја просторе сопственог Света.

PAULO KOELJO BRIDA

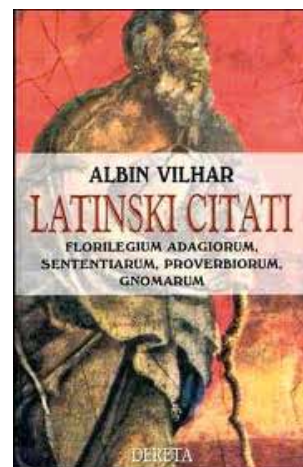

„Никада немој да престанеш да сумњаш. Када сумње нестану, значи да си застала на свом путу. Онда дође Бог и све растави, јер тако он контролише своје изабранике; тера их да увек прелазе цео пут који треба да пређу. Он нас тера да се крећемо када станемо из било ког разлога – самозадовољства, лењости, или лажног осећаја да знамо оно што је неопходно”.

Изнад свих овоземаљских ствари, једини смисао Живота је Љубав у срцу, као неписани, вечни Закон. Сазнање да када се наиђе на некога ко помера границе наше спознаје, то никако не мора да значи да се треба одрећи свега осталог. „Данима сам размишљала да ли је тај човек стварно постојао, или је то био анђео кога је Бог послао да ме научи тајним животним лекцијама. У неколико сати сам могла да осетим љубав целог једног живота”.

Јер, ако су осећања срца силовита као дивљи коњи, онда је сасвим јасно зашто „неки божији благослови стижу уз разбијање свих стакала у парампарчад!”

Албин Вилхар ЛАТИНСКИ ЦИТАТИ

„Sui cuique mores fingunt fortunam.” – Сваком његов карактер гради срећу.

„Hoc tene: adversis non succumbere, laetis non credere, omnem fortunae licentiam in oculis habere.” – Ово памти: у несрећи не подлећи, срећи не веровати, сваку самовољу судбине пред очима имати.

„Solet sequi laus, cum viam fecit labor.” – Слава обично долази кад јој је труд начинио пут.

„Quales quisque natos sibi eduxit, tales habebit.” – Какву је ко децу себи спитао, такву ће и имати.

„Maximus in minimis deus.” – Бог је у најмањим стварима највећи.

„Asperius nil est humilis cum surgit in altum: ringitur in celsa simia sede sedens.” – Ништа није мучније него кад се простак дигне у висину: мајмун се кези и кад седи на високом престолу.

„Saepe stylum vertas, iterum quae digna legi scripturus.” – Често окрени писалку па ћеш поново написати нешто што вреди читати.

„Ignoranti quem portum petat, nullus suus ventus est.” – Ко не зна у коју луку плови, њему ниједан ветар није повољан.

„Cave amicum quemquam credas nisi probaveris.” – Чувај се да верујеш иједном пријатељу ако га ниси опробао.

„Aut amat aut odit muller: nihil est tertium.” – Жена или воли или мрзи: трећег нема.

„Saepe creat moles aspera spina rosas.” – Бодљикаво трње често рађа нежне руже.

„Castum esse decet pium poetam ipsum: versiculos nihil necesse est.” – Песник сам мора бити чедан и честит; стихови не морају бити.

„Ad fores fortuna venit cum propitia est.” – Кад је срећа наклоњена, она долази на врата.

„Potest ex casa magnus vir exire: virtus omni loco nascitur.” – Из колибе може изаћи велики човек, јер се врлина рађа на сваком месту.

„Sera nimis vita est crastina: Vive hodie!” – Сувише је касно сутрашње живљење: Живи данас!

Прејоручује: Сања Ж. Недељковић

Као кад посоломимо парадајз да би нам био слађи

По професији је позоришни редитељ. **Гојко Милићевић**. Од оца Драгана, Смедеревцима је био познат и као Гане, Бамбина, Хенца... вероватно је имао још који надимак, али, Гојко каже да за њих не зна... и мајке Весне, девојачко Миливојевић. Његово **кретање** по Смедереву, мада је првобитно кретање уствари било **ношење**, почело је из Милоша Великог, изнад Млечног ресторана, па је преко Железничке код „Ђурђевог града“, водило у Карађорђеву, преко пута Дома културе. Но, није то последња адреса коју је доживљавао као своју. То је Радослава Мирковића, преко пута „Старог града“ где је живео са чика Љубом и тета Драгом... Важно му је да их спомене одмах после оца и мајке. Од пре пола године живи у Канади. Тренутно ради као кувар. Тренутно, јер животни планови су другачији.

Тренутно живим у Торонту...

... тачније - у Итобику (Etobicoke), општини на ободу Торонта, са Сањом, Ђерком Јаном и сином Алексом. Овде смо, ево, већ, или боље рећи – тек шест и кусур месеци, и још увек радим оно што сам радио од самог почетка – кувам. То сам последњих година радио и у Србији, тако да и нема неке разлике са те **пословне** стране. Ту се и завршава сва сличност, морам да признам. Други континент, други свет, иако су људи свуда исти. Што би рекао Марк Твен: „Човек је биће направљено на крају радне недеље, кад је Бог већ био уморан.“ У Торонту живе људи са свих страна света и познат је по неговану и поштовању те сваколике разноликости међу људима. Зато, рећи да сам баш у Торонту дефинитивно схватио да су сви људи исти, звучи парадоксално. Али, јесте тако. Као када посоломимо парадајз да би нам био слађи. Кад смо већ код парадокса и парадајза, не памтим када сам код нас, у Србији, јео тако добар парадајз. Онај – волујско срце, то јест **воловско срце** са смедеревским акцентом, какав сам јесенас овде јео... Заправо, памтим, и никада нећу да заборавим онај из чика Столетове баште из куће у Кајмакчаланској, који су нам Миша и Сања доносили у Београд. Давни парадокс: опако сладак, изразито парадајзистичан, топли се у устима, голица непца пукетајући у свој својој слаткоћи... Никада не бих рекао да је то могуће. Додуше, парадајз из чика Столетове баште носио је у себи много већу хранљивост. Ону душевну.

У Канаду сам из Смедерева понео...

... грађевине и просторе, и људе и догађаје који их повезују и обједињују. Понео сам блискост и топлину којим су одисала заједничка дворишта са Горње ваге, иако неке, ретке, сцене између тета Мире и чика Крлета нимало нису означавале блискост и топлину, мада су сваки пут водиле управо ка томе... Не могу а да се не сетим терасе у Железничкој, самим тим и чика Мише и супруге, касније моје професорке Оливере – велико поштовање, професорка – заштићене крошњом јоргована, и погледа са те терасе на „Ђурђев град“, на призор који се указивао кроз поломљене прозоре: тек окачен непрегледни низ свежих кобасица, јак и продоран мирис бибера и најквирца који голица не само корен носа, него и мало иза, тамо негде у дубини, изнад крајника, и нагони жлезде да луче... Луче...! „Луче моје мало“ – рекла ми је, сад јој се и не сећам имена, другарица док смо се у шупи у Ђошку једног од многих заједничких дворишта, играли докторке и болесника. Ја сам, кобајаги, био дечак са високом температуром... Уистину, и нисам био **кобајаги** са температуром, јер је требало да скинем панталоне, како бих примио **боцу**, први пут пред девојчицом... А мирисала су та заједничка дворишта на прошлогодњи кис’о кулус, на његове остатке тек просуте кроз решетке канализације у средини дворишта, мирисала су на садржај црева, цреваца и шкембића тек **обрађених** гуда, опраних ту, на заједничкој дворишној чесми на којој је прао руке мајстор Миле, касалин, без врха кажипрста на... Или је то био средњи прст леве руке, ако ме сећање не... Сећања варају, не само када покушавам да се сетим да ли је то била лева или десна рука... Кад смо код

Сања и ја, а деца, као и обично, неће да се сликају

мајстора, како да не споменем мајстор Крлета и све акробације, варијације и инсталације којима је наново у живот враћао веш машину Горње из шездесет и неке у нашем малом купатилу... Понео сам и некадашња **непрегледна пространства**, која је стварала наша машта, око зграда у Карађорђевој, преко пута Дома културе. И Дом. И сваки кутак, не само велике сцене него и целе зграде, концерт ЕКВ, прву представу, ону гимназијску... Поздрав разредној, Александри Павловић, али и разредној пре ње, Љили... Наравно да сам **понео** и Радишу, његов свежањ кључева и звук који производе када васпитно, са висине, завршавају **на вр’ чела**... У школском сам, Цвијићева, учитељица Марија Илић. Хвала за разумевање које је имала када сам ишао на допунску наставу из српско-хрватског језика, са све зашиљеним дрвеним штапићем како бих научио да сричем, а потом и да правилно читам, али да разумем шта читам. Каснијем током студија, сву важност тог разумевања, које води до тумачења, а оно, не нужно, ка представљању прочитаног, појаснио ми је професор Бранко Плеша уз свесрдну помоћ Александра Фотеза... То ме враћа у Дом културе, тако му беше име у **оно време**, дипломској представи и свима који су учествовали у њеном стварању и извођењу... Ту су и „Нушићеви дани“, „Патософирање“, Чуби, Драгица, Сава, чика Власта, Неша, Марија, Гопе, чика Цена, Томица, чика Моца, Рапа, Џегер... Млади глумци, старија гарда, колико људи, низ би се наставио у недоглед... Нисам никога заборавио, једноставно нема места за све на овом папиру. Само на овом папиру.

Торонто никако не личи на Смедерево, но...

... зајемо ли мало дубље, уствари ближе, уситнимо ли слику – да, Торонто и Смедерево личе. Није то Дунав, али јесу неке друге речице и то језеро... ма какво језеро, море – Лаке Онтарио.

Није то „Веслачки“ и шеталиште до пристаништа, али јесте стаза на обали језера. Кад сам већ на пристаништу, има ту, преко пута, једно дрво, близу „Дунав кафане“, на које је чика Раде **полео** фићу. Нико не зна како. Знали су зашто, али ми нико то тада није рекао те сам ја био јако поносан и хвалио сам се другарима како је мој стриц паркирао фићу на дрво, хеј...! Нико није имао таквог чичу... Није Маршала Тита, мада стварно и није, сада је Краља Петра, али јесте Bloor street, мислим на овај део Блура, код

нас у комшилуку, али само првог викенда у септембру када ули-
цу затворе за саобраћај на три дана због „Taste of Kingsway” фе-
стивала. Тада неодољиво подсећа на нашу цаду током Смедерев-
ске јесени из тамо неких деведесетих, када је Дана тета Лилина
продавала ручно рађене папуче, патофне и шта ли је још било на
тој тезги... Ту, на Блуру, се окупљају махом породице из комшилу-
ка, људи се познају, поздрављају на улици, углас причају и смеју
се, деца јуре цица-бице, лунапарковске занимације, ма, скоро као
код нас. **Свилене бубе** у Канади! 'Ајд' карамеле и остале бомбо-
не, али **свилене бубе**, и то на тезгама налик оним **нашим**, а иза те-
зге – фамилија, многобројна, а испред ти и твоја... И тада, не знам
како и зашто баш тада, али сам схватио: Докле год можеш да при-
зовеш детињство у свој његовој пуноћи, ондашњу енергију, отво-
реност, безбрижност и наивност, жељу да учествујеш, учиш, на-
предујеш – припадаш том свету око себе. Какав год он био или ти
изгледао, можеш да верујеш да ћеш се увек и свуда добро осећа-
ти, без обзира на околности које ти нимало или јако мало иду на-
руку. Нема овде тврђаве, наравно, нема је на кугли целој, али по-
стоји овде Casa Loma, велики дворца зидан пре стотину и више
година... Но, то већ никако не може да се пореди са нашом Твр-
ђавом. Никако и никада, мада би било јако добро преузети си-
стем и начин третирања и коришћења културног добра од таквог
значаја. Ипак, да будем искрен видео сам недовољно да бих могу
баш најтачније да упоређујем Смедерево и Торонто, али чим угра-
бим више времена, наравно да ћу га боље упознати... Како бих га
више волео.

Планова за будућност имамо много...

... чак и ја сам их имао прегршт. Не памтим када сам их имао толи-
ко. Има их којекаких: краткорочних, дугорочних, на средње пруге,
лакше и теже остваривих... Мада, имао сам их толико мно-

го и раније, ма и више сам их имао, али тада су то, уствари, биле
жеље... Човек има, бар ја тако мислим, само један план – да успе!
А шта је то...? То свако од нас најбоље зна. Или не зна... Ја не
знам шта би то могло да буде – бити успешан, не могу успех и
успешност у животу себи потанко да дефинишем и представим,
али јасно осећам шта би то успех требало да представља у одре-
ђеним, наредним периодима живота да сам скоро сигуран да ћу
тај врховни план оставарити. Мада, та прича о плановима може
да буде и смешна јер Сања и ја планирамо да најпре, на сваки на-
чин, помогнемо Јани и Алекси да се што пре и што лакше уклопе
у нову средину... Сада **скидамо** њихове форе и системе сналаже-
ња и уклапања. Деца су чудо... Ми смо овде још увек **свеже месо**,
тако да је неопходно да најпре ојачамо и комплетирамо домаћин-
ство, да Сања нађе **озбиљан** посао, јер за сад има, овде се каже
повремени посао, више **повремен** него **посао**, но ствари се ко-
трљају, круг се сужава... Ја сам се у кухињи снашао врло добро,
скоро одлично, **седи, пет минус**, мада... Ево поново парадокса, за
крај: Тренутно сам без посла, 15. марта шести дан. Газда је про-
дао ресторан, нисам добио отказ. Није ни неки лош ресторан био,
напротив **fine dining** што би овде рекли, а код нас, рецимо, **ексклу-
зиван**, али ето, једна прича је завршена како би друга почела. Је-
дан од најреалније и најскорије остваривих планова представља
куповина аутомобила како бисмо на лето мало пропутовали бли-
жом и даљом околином и тако видели где се ми то налазимо. А
Боже здравља, па за неку годину – драга под руком, друга рука
на волану, небо над нама а **Route 66** под нама. Два плана словесно
изузетно важне: да се вратим позоришту и режији, основном за-
нимању за које сам се школовао, и да стекнем нове пријатеље...
Пут до њих води преко остваривања оних **малих** планова, обич-
них који су, заправо, свакодневни живот.

Kräuterhof anticelulit kolekcija predstavlja inovativan način borbe protiv najvećeg ženskog neprijatelja. Jedinstvena, osvežavajuća kolekcija koja uključuje anticelulit piling gel za tuširanje, anticelulit gel, desetodnevni tretman anticelulit serum, pomoćnice damama da opet imaju nežnu i zavodljivu kožu.

Power Anti-Cellulite Serum

za oblikovanje tela i borbu protiv celulita sa najnovijom tehnologijom **LIPOREDUX** koja vidljivo ublažava nabore na površini kože.

Anticelulit piling gel za tuširanje sa aloe verom i alantoinom čisti pore i pomaže u postizanju glatke teksture kože.

Proizvodi iz ove kolekcije:

- Pобољшавају микроциркулацију коже
- Равнају површину коже
- Негују
- Чине кожу меком, глатком и затегнутијом

Perfekcija počinje sa vašom kožom. Kräuterhof.

www.keprom.rs

Uvoznik i distributer za Srbiju: Keprom D.o.o., Beograd

Др Декси

Д а вам причам!
 Био једном један Матеја. Замишлите – Матеја. Баш лепо име! Али, и необично јер данас нема баш много њих који се зову Матеја, па су га другари звали Мата. Е, тај Мата је био храбар и у срцу и у души толико да су му се дивили. Ако треба да се одбрани неки другар – Мата је први који ће прићи да га брани. Ако треба да се уђе у мрачан подрума – Мата улази први! Ако треба да се неко удвара девојчицама – Мата се први удвара јер је био храбар и у срцу и у души. Међитим, и поред све храбрости Мата је у срци и души имао и један страх. Страх од висине. Добро, није се плашио да се попне на столицу, али, већ на дрво... Ту је било повуци-потегни. Можда до првих грана... Али, на терсу! Ма какви. Све му се чинило да ће му тло испод ногу побећи, а када погледа преко оградe одмах му се заврти у глави. Другари-ма који су се нагињали преко оградe стално је говорио да је то глупо, што и јесте јер ко се паметан нагиње преко оградe терасе, а прави разлог је био тај што се њему и због тога вртело у глави. Када ми је поверио свој проблем замолио сам га да ме пусти да мало размислим. Дао сам му са полице један авиончић да се игра док размишља. И игра се Мата, играо и играо, летео и слетао, обртао се у ваздуху, успињао у висине и сурвавао назад... Заборавио на време. Онда сам му, уз извињење, рекао да још увек нисам пронашао добар рецепт и замолио га да дође сутра. Дошао је, и опет се играо оним авиончићем, летео и слетао, обртао се у ваздуху, успињао се у висине и сурвавао назад... И опет сам му се извинио, рекао да нисам пронашао до-

бар рецепт и замолио га да дође сутра... И дошао је. И долазио је тако две недеље. Последњи пут је био прекјуче. За тај сусрет сам измислио једно мало лукавство – авиончић сам изнео на терасу. Мата је ушао, кренуо ка полици кад – авиончића нема. Рекох му да га потражи, можда га је неко дете оставило на другом месту. Наравно, пронашао га је врло брзо јер је Мата био не само храбар у срцу и души већ и паметан у глави. Узео је авиончић и одмах почео да лети, слеће, да се обрће у ваздуху, успиње на висине и сурвава назад... И онда је, у једном тренутку, приметио да све то ради – на тераси! Малчице је пребледео, само малчице, и полако дошао до мене. Е онда сам му дао рецепт, а да ли ће помоћи... Верујем да хоће јер му је сада страх од висине малчице мањи. Не заборавите да је Мата храбар и у срцу и у души. И паметан у глави. Ево шта је у рецепту писао:

Причам ти у поверењу,
 К'о друг другу, јер смо наши,
 Нормална је твоја стрепња,
 Висине се свако плаши!
 Ал' играчка - авиончић
 Помоћи ће, друже драги,
 Да страхове заборавиш!
 Зато лети - кобајаги!

А ово је прича о једној Мини. У ствари, она се звала Мирјана, али су је звали Мина. Када ми је дошла у ординацију села је и одмах се загледала у прсте па почела да их пипка као да нешто броји... Нисам ништа питао. Пустио сам је да сама каже зашто је дошла. И рекла је. У ствари, покушала да каже: „Докторе, ја сам... овај... дошла сам да... ја имам... Аха! Ја, докторе, заборављам! Заборављам шта имам

otvoreno

Dr
Dexy

за домаћи, заборављам да понесем ужину, заборављам где сам ставила чарапице, заборављам да вратим књигу у библиотеку...” Значи, чита, то је добар пут ка излечењу. „У ствари” – рече Мина – „заборављам и да читам... Заиграм се или ми нешто друго за час одвуче пажњу и заборавим на оно пре тога. Само тако... Заборавим.” За овакве случајеве имао сам већ спремљен рецепт, није Мина прво дете са таквим проблемом. „И немој да заборавиш да га користиш бар три пута дневно!” – рекао сам испраћајући је. Ево и вама, и не заборавите да га понекад прочитате, користан је.

Притисла те тешка мука,
 А сви мисле да се правиш.
 Памћење те лоше служи,
 Зачас нешто заборавиш!
 Зато читај, гледај, слушај,
 Прати и спорт и културу,
 Вежбај тело, али ради
 И мождану физкултуру!

А сада ево приче о једном један Стефан. Е, да само знате какав је он проблем имао. Да чујете и да се чудите. „Докторе, можете ли ви да ми нешто урадите да будем мало болестан?” – рече. Прво сам помислио како нисам лепо чуо, али... „Ма, да будем мало болестан, знам шта питам. Ево, један мој другар је добио богиње па смо му сви ишли у посету када је прошла опасност. Ишли смо у посету и код једне другарице када је оперисала крајнике. Јуче ми се један други другар похвалио да га боли грло... Само сам ја здрав и сада немам с ким да се играм. А ако се разболим сви ће ми доћи у посету.” Ма колико на први поглед изгледала чудно, Стефанова жеља је била и... како да кажем... па – нормална. Деца воле да личе једни на друге, а то најлакше постижу игром. Јер је игра једно кобајаги које личи на стварно. Уместо болести Стефану сам дао рецепт. Овај:

Кад ти кашаљ грло гребе
 Чај помаже у невољи,
 Али кад од здравља пуцаш -
 За то имам предлог бољи:
 Нек све буде кобајаги,
 У ствари се све играмо.
 Да би било занимљиво
 Нек на стварно - личи само!

Ето, видите. Све проблеме смо реши-ли заједнички. Па, и ви... Ако имате неки проблем, свратите. Слободно. Чао до септембра.

Ваш доктор Декси

Дете може и хоће

Улазимо у пролеће. Зима је оставила трага у бањини, соби, ормару... Треба припремити јардербоду за јо-илије дане, чешиће проветривањим пројекторима, дринути о цвећу. Замишља да јо радније сами? Нека вам се дете придружи. Обавезу пријавити у дружење и авантуру.

Пише: Слободанка Радосављевић

Укључите дете у сређивање

Најлакше ћете личним примером научити дете да треба редовно да обавља послове по кући, и да његова соба буде увек и – његова брига и обавеза.

Најлакше ћете то урадити кроз игру, истовремено развијајући такмичарски дух са дететом – ко ће лепше да спакује одећу, ко ће спаковати више књига или играчака...

Све то можете да радите уз музику, погађајући, на пример, наживе песама.

Најделотворније би било кад бисте се организовали да сви чланови породице сређују заједно, да то буде породично сређивање.

Договорите се са дететом око тога шта ћете обући за рад, договорите се када ће бити пауза и шта ће се догађати током ње.

Дечји труд треба јавно похвалити и дати му вољу да истраје, и следећи пут опет прихвати да заједно сређујете.

Искористите прилику и дајте му вољу да само предложи другачији распоред ствари у соби, или у заједничком боравку.

Организујте велико спремање играчака уз договор шта се оставља, а шта баца као поломљено и непотребно.

Можете се договорити и о томе да ли жели неке играчке да поклони другој деци.

Да бисте утицали на самопоуздање свог детета и показали важност онога што ради и тако га похвалили за показане способности, с пуно поверења му дозволите да обави одређени посао.

Планирање времена

Планирање времена је важно за развијање организационих способности.

Зато се бар дан раније договорите о пословима које ћете заједно обављати.

Договорите се око поделе обавеза, трајања посла и пратећим садржајима: да ли ћете слушати музику и коју, да ли ћете припремити сок и грицкалице за паузу...

Немојте стално да се присећате – још ово, па још ово.

Ваша недоследност и непоштовање времена детета уродиће мрзовољом.

Нека заједнички рад буде извор радости за све вас, а нарочито за дете.

Тако ћете му показати да обавеза не мора да буде терет већ и задовољство.

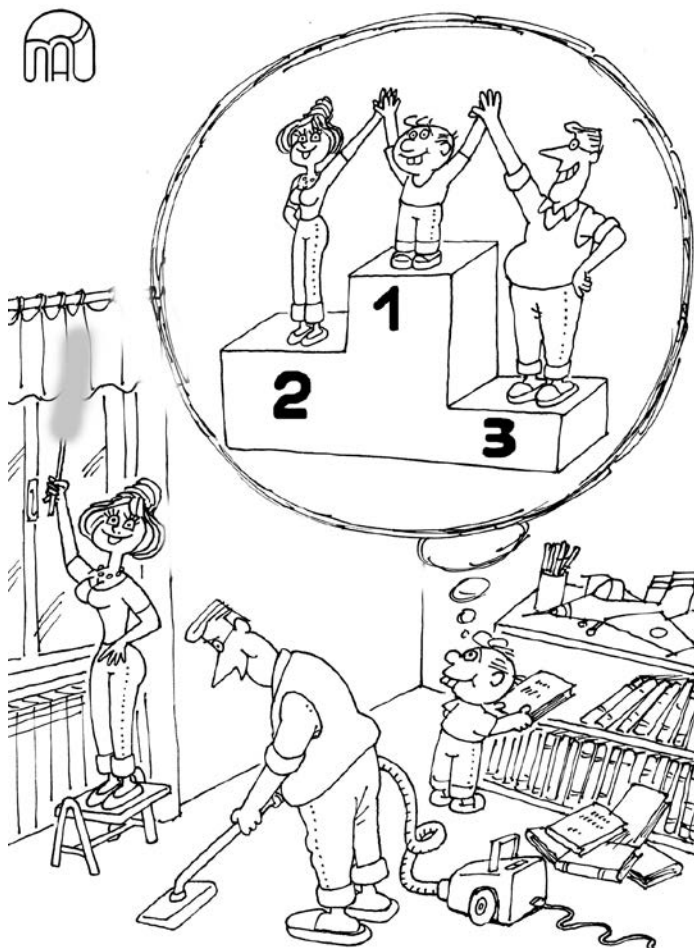
Пошаљите добру поруку

Заједничким договорима и радом имате могућност да детету усадите позитивну слику о вама као родитеља, да му развијате навику на рад, одговорност и заједницу што ће подићи његово самопоуздање.

Ваше понашање, озбиљност при обављању послова, спретност и снажљивост биће модел дететовог понашања, а то значи да оно што се не дозвољава детету, није допуштено ни одраслом.

Присност ће вам помоћи да се у потпуности упутите у живот детета.

У овако структурираној атмосфери дете ће вас гледати, опонашати и покушати да вас преслика у појединим ситуацијама.

Уздржите се од псовки, пушења и лоших прича о другима.

Искористите прилику да причате, на пример, о емисијама на телевизији: Постављајте му питање због кога мора да улаже интелектуални напор не би ли дошао до одговора.

Кад год је могуће, говорите детету истину, као, на пример, зашто неки филм није да га децу гледају.

Отворено реците детету да треба да иде у кревет раније од одраслих зато што његов организам расте и развија се.

Ако дете постане послушно и без речи извршава све, похвалите га, али и ако посустане бодрите га, говорите му да оно то може и уме.

Уложите стрпљење, разумите га и не заборавите да му каже-те хвала, да га помажете и загрлите.

Не заборавите да су родитељи ти који одређују основу дететовог понашања.

Слободанка Радосављевић

DANONE SOLAR UVEK NA SUNČANOJ STRANI!

UŠTEDA ENERGIJE • ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE • ŠIROKA PRIMENA

- SOLARNI KOLEKTORI-TOPLA VODA
- SOLARNI PANELI-STRUJA
- TOPLLOTNE PUMPE
- PRATEĆA OPREMA

Šalinačka bb 11300 Smederevo
Tel: +381 26 611 705, Fax: +381 26 611 382
Kraljice Natalije 43, 11000 Beograd - Tel: +381 63 20 44 77
Email: office@danonesolar.co.rs • www.danonesolar.co.rs

Пет митова о дијети

Можда се закључење у неке уврежене мишљење о дијети. Ево начина да са њима раскрсимо.

Пише: **Верица Алексић**

МИТ: Смањивање количине угљених хидрата помаже да изгубите тежину.

ИСТИНА: То је погрешан начин, јер вас чини сможденим и болесним.

Угљени хидрати су у овој декади оно што су масти биле у претходној: највећи непријатељи у области исхране. Истина је, међутим, да су нам и те како потребни због енергије. И, као што је то случај и са мастима, неки су бољи од других. Стручњаци препоручују 130 грама угљених хидрата као дневни минимум, а дијете се састоје од свега 20 грама или чак мање! Краткотрајни ефекти овакве дијете су осећај умора и исцрпљености, затвор и повишена раздражљивост. У дугорочном смислу, ризикујете да оболите од срчаних болести или канцера дебелог црева. Оно што можете смањити су рафинисани угљени хидрати као што су пецива направљена од белог брашна, али зато повећајте унос здравијих угљених хидрата као што су интегралне житарице, воће и поврће.

МИТ: Дијетални производи вам помажу да скинете килограме.

ИСТИНА: Они заправо чине супротно.

Можете нанети себи много више штете него користи читајући ознаке калоричне вредности и масти. Наводни дијететски производи могу садржати доста шећера и засићених масти. Ствар је у квалитету, а не у количини, и то се односи и на угљене хидрате и на масти. Мононезасићене масноће, које се налазе у орасима и другом коштуњавом воћу или маслиновом уљу, и њихови полинезасићени варијетети у кукурузном, сојиним и сунцокретовом уљу, чувају ваш кардиоваскуларни систем, потпомажу смањење сувишне тежине, и круцијално су важни за апсорбовање бета-каротена из поврћа као што је, рецимо, шаргарепа. Засићене масти су, пак, повезане са срчаним обољењима или чак канцером.

Новија истраживања показала су да се заменом само 30 калорија из угљених хидрата дневно истом количином засићених масноћа удвостручује ризик од срчаних обољења. Замена исте количине угљених хидрата мононезасићеним или полинезасићеним мастима смањује ризик од срчаних обољења за 30 до 40 процената. Зато размислите о томе да повећате количину добрих масти додавањем разних врста ораха вашем јутарњем доручку или авокада вашим омиљеним салатама. Само је потребно да рачunate дневне калорије, да бисте их држали под контролом.

МИТ: Што мање калорија уносите, то више мршавите.

ИСТИНА: То, заправо, може да вам нашкоди.

Свести калорије на исувише ниску меру – испод 1.200 на дан, то значи да ћете завршити са брзим крахом метаболизма и мишићне масе. Да бисте добили максимум од калорија које уносите, једите пуновредне производе, најмање могуће прерађене, као што су свеже месо или риба, или интегралне житарице. Они имају високу "нутритивну густину", много вишу него прерађени и рафинисани производи, зато што садрже много више витамина и минерала у мањој количини калорија.

МИТ: Млечни производи гоје.

ИСТИНА: Одрицање од млечних производа гура вас у гојазност.

Комбиноване са контролом калорија, млечни производи и исхрана њима богата, скоро двоструко повећавају редукцију масти у

телу, потпомажу губитак тежине и спречавају да се изгубљени килограми врате. Разлог је делимично у хормону калцитриолу, који помаже да се сачува калцијум у костима али и „јавља“ ћелијама масти да претварају мање шећера у масноће и да сагоре вишак телесне масти. Резултат је тањење масних ћелија и – ваше лично тањење! Најновији амерички водич кроз исхрану саветује три obroka са производима од полу или немасног млека дневно.

МИТ: Црни хлеб значи хлеб од целог зрна.

ИСТИНА: Има много производа који се лажно представљају као интегрални.

Погледајте добро да ли на пециву или хлебу пише "од интегралног зрна". Боја свакако није пресудан знак препознавања правог производа за вас, јер има много колораната, средстава која служе за бојење хране. Овај труд се исплати, јер су многа истраживања недвосмислено показала да употреба интегралних житарица у исхрани може смањити ризик од многих хроничних обољења, од гојазности и дијабетеса до срчаних обољења. Кључ је у екстра влакнима која се садрже у зрну; она чине да се осећате ситијим, а једете мање. Она такође нормализују инсулин, а додатна предност је и то што интегралне житарице садрже више витамина В и Е од рафинисаног, белог брашна.

Напомена – упозорење: Пре него што почнете са коришћењем било ког биолошког стимуланса, разговарајте са својим лекаром или педијатром и затражите савет од њега. Самолечење, без лекарске контроле, може нашкодити вашем здрављу!

ALTO D.O.O.
AUTO DELOVI

UL. SRPSKIH SOVJETA 3
11300 SMEDEREVO
Tel.: 026/ 617 539; 617 833

Стевин бели рибљи сос, ал с реном

Ајде, синовац, улази, везани и кучићи и газдарица... Да ме не чује она моја... А ја се таман питам са кога ћу да наздравим за овај лепо дан. Добио сам добру шљиву, доно ми Пера из Вучака његову, праву домаћинску. Седи. Погле каква је жута, ко злато да пијеш, а? Од мацарке. Та ти је шљива најбоља за ракију. Набавља је од неке Милесе из Шеврљуге, то ти је код Косјерића, тамо ти мацарка најбоље рађа, ал је само зову пожегача... Само, ни код њи више нема, нема... Нежно дрво, болешљиво, свашта га напада. Данас сељак сади ове стенлејке, америчке шљиве, ал од њи нема ракије. Американац не пече шљивовицу, а од стенлејке и не може. Једна та стелејка ко три мацарке, ал ни не мирише, нема ни слас и шећер како ваља. Нема ништа. Испада да ти је она једно велико ништа... Него, бре, да ми мало и замезимо, нисмо пијандуре да пијемо на гладно срце. А имам таман мезе ра уз ракију, саћу да донесем... **Ово ти је бели рибљи сос, ал с реном.** Пушто сам јуче метлицу... Слабо... Једно сомче, један смуђ, три кечи-гице, једна мреница и мало бела... Нема шта да се прода па реко да оставим за мене... Она моја богорада, неће да чисти, неће да пржи скуп јој зејтин, реко, ја ћу да је спреим. Очистим оно сомче, смуђа и кечигице, лепо оперем и исечем, била и икра... Она ти је одлична и за чорбу и за сос и за свако јело, само да знаш: од сваке рибе једи икру – ал од мрене никако! Мренина икра је отровна и она се баца... Очистим рибу и оставим да се мало оцеди. Онда узнем по два-три корена и шангарепу, и пашканат, и першун, и то очистим и метем да се бари. Кад мало омекне у то метем и рибу јер се она брже скува, мало посолим и оставим да се кува. И онда

узнем два корена рена, а то ми је најгоре. Ни ко дете нисам пла-ко, ал од рена не омашам. Зато га рендишем у двориште, на про-мају, онда мање вата за очи. Кад је риба кувана лепо оцедим, ал чорбицу не бацам, она ми треба за сос. Рибу пустим да се олади па отребим коскице да остане чисто месо. То месо распоредим у тањира да сваки има исто – мало сома, мало смуђа, мало кечи-гице, мало икру, и у то додам мало шангарепу, мало пашканат и мало онај першун. Кад то поделим, онда правим рен. Посолим га и закиселим ко за печење да буде, и метем мало бело вино, је-дан деци. Тај рен после сипам у ону чорбицу што се кувала риба, и оставим. Онда у тигањ метем зејтин пола шоље и у ладан зејтин пет кашике брашно, добро измешам и ставим на шпорет да упр-жим, да почне да румени, ал малко. Кад почне да румени полако сипам ону чорбицу са рен и брзо мешам јер оће да се згушњава и да буду грудвице ако брзо не мешаш. То треба да ти се направи ко онај пудинг за децу. Чорбицу додајеш колко треба да не буде ни много ретко ни много густо. Ако потрошиш чорбицу а треба ти још, слободно додај воду, само да се лепо скува. Кад је сос скуван сипаш га у сваки тањир преко оне рибе, и исто га поделиш. Онда мало одозго поспеш са сецкан лис од першуна, можеш овако да боцнеш и целу гранчицу и оставиш да се лади. Кад се олади, ме-теш га у фрижидер да се још лади јер се он једе сутра, ко пиктије. А леп је и врућ. Ја, био гладан ел сит, ону шерпу де сам куво сос увек помажем са леба. Ал онда не пијем ракију зато што ми се ра-кија и леба свађају, никако једно с друге не иде. Ал овако, ко мезе, шта кажеш? Ај, жив ми био и опет да дођеш.

Унапређење здравствене заштите у Србији

Др мед. М. Георгијевски

С обзиром да сам моју прву приватну гинеколошку ординацију отворио 04.01.1990 године у Београду, а од тада се, за прошле 22 године, у области здравства у Србији ништа није променило ни за милиметар, осећам се дужним да дам своје сугестије о томе шта треба урадити код нас да се ипак нешто промени. Јер времена немамо уопште, цајнот је истекао одавно и потребне су промптне и темељне промене. Коче нас људи који за све ово време нису успели да се промене у складу са захтевима модерног друштва и развоја. Промене могу донети само визионари на руководећим позицијама који имају план у глави како се нешто може и треба мењати. Неколико круцијалних потеза нас може повести у том смеру:

Изједначити све врсте здравствене заштите

Садашњим системом дуплира се рад лекара. Гужве пред вратима лекара су свакодневнице. Да их не мора бити уверио сам се у Дому здравља Младеновац. Директорка је успела да уведе ред и да време чекања сведе на један минут, па је пре неколико година била проглашена најбољом директорком свих домова здравља у Београду, али је као политички неподобна (неопредељена), смењена и сада је све по старом. Приватници сами себи отворе радно место, а додатно запослиле оне које држава не може да запосли. Пацијенткиња оде код приватника, вољна је да плати, да растерети дом здравља, да не прави гужву, не троши средства. Самим тим смањи се оптерећеност лекара-гинеколога у примарној здравственој заштити, а онима који немају да плате приватни преглед даје се могућност да се прегледају у бољим условима у дому здравља. Али, тапацијенткиња мора упут, рецепт или боловање да потражи управо у Дону здравља, и да при том буде, употребићу мало јачу реч – шиканирана од већине гинеколога запослених у државним установама, част изузетцима. У садашњем систему рада не постоји увид о то колико жена оде код приватника, јер се од стране приватних гинеколога не пријави сваки преглед. Држава је и по том основу на губитку због не пријављивања прихода. Не постоји јединствена база података коју би могли да попуњавају и запослени у државним институцијама и приватници. Сви би морали да имају јединствен програм, који би био умрежен, а по се може постићи само изједначавањем свих врста здравствене заштите.

Приватна осигурања

Ако се дозволе приватна осигурања растеретиће се трошак за најмање 40%, јер

толико је жена у овом тренутку оријентисана на приватни сектор. Оне би себи платиле приватна, полуприватна или основна осигурања и према томе шта плаћају таква ће им се услуга и пружити, односно платити преко здравственог осигурања, независно чије је, државно или приватно. Свако мора имати здравствено осигурање ако борави на територији наше државе дуже од 3 месеца.

Јединствен тарифни систем наплате здравствених услуга на нивоу државе

Као и свуда у свету и код нас се здравствено осигурање остварује по принципу солидаритета. Данас плаћате, користе они којима треба, а ви када вама буде требало. По јединственом тарифном систему би се наплаћивале услуге пружене и у државним и у приватним установама, али би и сва здравствена осигурања исплаћивали по том ценовнику.

Приватизовати регионалне болнице или организовати систем рада без шефа служби

Болнице морају бити те које зарађују, а не губитници као сада. У оваквом систему биле би запослене само сестре, евентуално анестезиологија и хирургија, мада се и за те послове могу ангажовати приватници. Ове болнице би имали за директора менаџере који се бирају на конкурс, а да би били изабрани морају имати бизнис план за рад те установе. Менаџери склапају уговор са докторима који шаљу своје пацијенте на лечење, али праве и визите, ординирају терапију, оперишу.... Своје услуге доктори наплаћују преко осигурања, обавезног или приватног, по јединственом тарифном систему.

Диспечерски центар болнице има увид у слободна места, а главна сестра хируршких сала договара термине за одређене операције.

Уговоре о раду сваког запосленог обнављати сваке године на конкурс

На овај начин успоставља се конкуренција међу запосленима, која данас не постоји, институционализује се борба за радно место и успоставља сасвим другачији ниво односа према раду. Побољшава се и однос према пацијентима – оно што је данас најслабија тачка у државним установама јер се жалбе односе најчешће на средњи кадар, мада ни доктори не заостају у том смислу.

Омогућити рад од 10-100% радног времена

То не значи да запослен ради у процентима радног времена по дану, него по месецима, а да би се то спровело треба израчунати средњу вредност радних дана на нивоу државе на годишњем нивоу. На овај начин се додатно увећава конкуренција и борба за радно место, као и однос према раду, а у исто време запошљавају се практично сви незапослени доктори и медицинске сестре, као и остали технички кадар. Не долази до преоптерећења запослених због одсуства неког запосленог, јер се у свако време може повећати проценат неког од већ запослених или примити неко за мањи проценат рада. Тржиште рада добија на значају, конкурентност расте, стопа незапослених се драстично смањује.

Увести систем оцењивања квалитета рада

На овај начин би се оцењивао квалитет рада појединаца и нивоа услуга, и однос према пацијентима свих здравствених установа. Зато треба успоставити систем континуираног праћења нивоа здравствене услуге кроз анкету пацијената као корисника тих услуга: Поставити сандучиће за похвале и жалбе које може отворити само независна екстерна комисија за оцењивање рада дотичне установе. Анкета мора гарантовати анонимност пацијената, а то се може постићи тако што ће се сваком пацијенту, најкасније недељу дана после напуштања клиник, послати на кућну адресу анкетни лист са франкираним и адресираним ковертом независној комисији за процену квалитета. Независну процену комисија прослеђује менаџеру који може, по сопственој процени, одлучити да ли ће задржати тог запосленог или ће покушати кроз разговор да му укаже на грешке. На тај начин има се увид и у рад менаџера, који би индиректно били контролисани, односно процењиван њихов рад.

Корупција

У овако организованом здравству корупција би била сведена на нулу.

SWISSMEDICA

- Office hysteroskopija ►
- Hysterosonografija (prolaznost jajovoda) ►
- Digitalna video kolposkopija ►
- 4D ultrazvučni pregledi ►
- Kolor dopler ► Ultrazvuk dojke ►
- Kompletna laboratorija i sve vrste briseva ►
- Sve vrste intervencija – laser, radiotalasi, termokauter ► Poseban popust sistematskog pregleda za nezaposlene, studente, penzionere, grupe od najmanje 3 pacijentkinje, i za svaki naredni sistematski pregled ►
- Besplatan 4D ultrazvuk u desetoj nedelji trudnoće ►
- Besplatno savetovalište za kontracepciju ►
- Besplatna laboratorija kod trudnica jednom mesečno ►
- Moguće plaćanje karticom i na rate ►

**SVE TO 7 DANA U NEDELJI
OD 00-24h**

Vuka Karadžića 11/1 11300 Smederevo | Dr med. M. Georgijevski | Specijalista ginekolog-akušer-citolog

Tel: 026/ 612 663 Fax: 026/ 645 600 | Mob: 062/ 578 012 | E-mail: swissmedica@gmx.ch

SUBTIL KERATIN

Nova formula kapilarne regeneracije! Proizvodi stvoreni da obnove i rekonstruišu oštećene delove dlake što će nam pomoći da otkrijemo prvobitnu lepotu naše kose.

Lepa i negovana kosa je moto svake savremene žene

DUXELLE boje

za kosu 60ml

Zahvaljujući svojoj formuli sa Aloja Verom, Duxelle boja pojačava briljantnost vaše kose. Boja je bogatija, dugotrajnija i sjajnija!

SUBTIL MASKE U BOJI - 150ml

Neguju i boje kosu za samo 5 min.

*Bez silikona *Bez parabena *UV zaštita

SUBTIL GLOSS

Šamponi za održavanje boje - 250ml

Postoje u 6 nijansi:

*platinna *crvena *bakarna
*braon *zlatna *ljubičasta

"JOKA LUX" DOO

Veleprodaja Petrijevska 10
Smederevo, 026/641 080

Maloprodaja "EVA" Knez Mihajlova 48
Smederevo, 026/618 861

FORCE

Tretman protiv opadanja kose

Šampon protiv opadanja
Hranjivi dodatak
Serum protiv opadanja

PROIZVODI ZA NEGU KOSE

subtil
care

REPAIR

Proizvodi za intenzivno obnavljanje kose:

Šampon za intenzivno obnavljanje
Maska za intenzivno obnavljanje
Cimet za intenzivno obnavljanje
Intenzivni efikasni višenamenski

EQUILIBRIUM

Proizvodi za masni koren i suve krajeve kose:

Bivalentni šampon

RESPECT

Proizvodi za normalnu kosu:

Šampon za normalnu kosu
Sredstvo u dve faze
Dnevna krema

VOLUME

Proizvodi za volumen kose:

Šampon za volume kose
Sprej za volumen

SPECIFIC

Proizvodi protiv peruti:

Šampon protiv peruti

COLOR

Proizvodi za zaštitu farbne kose:

Šampon za zaštitu farbne kose
Šampon za neutralisanje žutih nijan
Maska za zaštitu farbne kose
Dvofazno sredstvo za zaštitu farbne

STYLING

SUBTIL Lumier - 200ml

*250ml Pena za volumen
*250ml Sprej mokri lak
*250ml Precizni sprej

SUBTIL LAK - 250ml

* normalna fiksacija

DUCASTEL

*200ml Pena za kosu (2; 4;)
*200ml Sprej modelar (2; 4;)
*150ml Gel efekat mokre kose

SPREJ LAK
- 300ml
jaka fiksacija

BPM

* 50ml Gumeni mat razbarušenost
* 75ml Guma za oblikovanje
* 100ml Gel vlažan izgled
* 75ml Nemasni vosak
* 100ml Gel jaka fiksacija
* 75ml Vlaknasta guma

*200ml Sprej Jaka fiksacija

*45 ml Gel za peglanje

*30ml Kristalne kapi
za suve krajeve

Физику сам одувек волео

„Светисавску повељу добио сам захваљујући својим ученицима који су ме предложили за ово најзначајније градско признање. Једног дана позвали су ми из Кадинића јародоначелника да ме обавесте да сам добио Светисавску повељу, и морам да кажем да су ме изненадили. Случајно се догодило да сам десетак дана пре тога прославио 80. рођендан. На јубиларни рођендан добио сам и ово велико признање.”

Смедерево

У смедеревску Гимназију дошао сам након расписаног Конкурса и остао до пензије. Пре него што сам се запослио ја сам се оженио, а моја, сада покојна, супруга Софија Николић радила је као учитељица у Азањи. То је близу Смедерева. Још неколико школа у Србији у то време тражило је професоре физике, али ја сам решио да дођем у Смедерево. У то време није било много физичара, тако да није било ни конкуренције и био сам једини који се јавио на Конкурс. После тога сам добио стан, у Смедерево се преселила моја породица, супруга и кћерка Милена. Супруга се, такође, запослила у граду, и све време радила у Основној школи „Јован Јовановић Змај”.

Радио-аматер, стрелаштво...

Физику, као науку, заволео сам и пре средње школе. У време мог детињства, радио апарат био је реткост. Сат и радио када имаш, ти си тада био – нешто. Направљив сам најпростији радио пријемник, са кристалом галенита. То је врло проста ствар, требало је да имаш парче кристала и једну жицицу и пронађеш место на том кристалу и тако сам могао да слушам најјачу радио станицу... То је, у ствари, био детектор... Слушао сам, наравно, Радио Београд. Касније сам правио компликованије ствари. Када сам пошао у средњу школу учланио сам се у Радио-аматерски клуб, тачније, на радној акцији сам завшио почетни курс за радио аматере, а потом сам у Крагујевцу завршио виши курс. У то време бавио сам се по мало и стрелаштвом. Био сам члан Стрелачке дружине из Крагујевца, а тиме сам наставио да се бавим и током студија физике на београдском Природно-математичком факултету.

Рођени Крагујевчанин

Ја сам рођени Крагујевчанин и завршио сам Другу мушку Гимназију. У моје време у Крагујевцу су биле три гимназије: Женска, Прва и Друга мушка гимназија. Последње године пре моје матуре спојене су школе и створене су две мешовите гимназије. Могу да кажем да сам физику одувек волео и увек сам имао петицу из тог предмета. Знао сам да помажем друговима, јер сам, заиста, изузетно добро знао физику. То ми је ишло. Волео сам да читам о Николи Тесли, Мајклу Фарадеју... Тада је углавном била теоретска настава из фи-

зике, мало је било практичног рада. Уосталом, и данас је у школама највише наступљена теоретска настава из физике... Када сам ја био гимназијалац владала су строга правила понашања, носила се униформа, имали смо и капе на којима је било обележено који смо разред и које одељење. Била је строга дисциплина.

Гимназија у Смедереву

У смедеревској Гимназији почео сам да радим 1962. године. Тада смо у целој школи имали 13 одељења и тада су били најбољи услови за рад. И професорски кадар био је на висини. Скоро да је један професор физике био довољан, мада је тада радио и колега Заткалик. У време када је Гимназија у Смедереву обележавала сто година постојања, а то је било 1972. године, потрудио сам се да од приручних средстава опремим Кабинет за физику и почео међу првима у Србији да радим лабораторијске вежбе. Тих година постојала је и контрола рада професора по школама. Просветни инспектори сваке године долазили су на часове.

Помоћник директора

Једно време био сам помоћник директора смедеревске Гимназије, а то је било између 1986. и 1990. Године. Тада смо формирали Медијатеку. Нешто новца је обезбедила тадашња Скупштина општине Смедерево, а нешто је имала и сама школа. За Уметнички кабинет набављени су дијапозитиви из историје уметности са репродукцијама значајних дела и уметника. Потом, купљене су нове плоче и грамофони. Набављена је опрема и за остале кабинете. Да би професори на прави начин користили опрему одржао сам предавања: Медијатека – мултимедијални инструмент за унапређивање образовно-васпитног процеса, јер ученику на часу треба свачула да буду укључена, и само на тај начин може да буде активан и доноси закључке. Моја идеја била је и да ученици буду обучени да рукују тим техничким уређајима, да они пре школског часа припреме технику и да током наставе сарађују са професором. Врло брзо након тога отишао сам у пензију...

Усмерено образовање

Класична Гимназија, када сам почео да радим, пружала је највише општег знања. Касније, у време усмереног образова-

Физичар, радио аматер, сирелац, фотграф...
И омиљени професор: Светозар Тоза Николић

ња, када се школа у којој сам радио звала Образовни центар „Јован Јанићијевић”, постојали су, по мом мишљењу, неки добри смереви и занимања као што су техничар за биохемију и молекуларну биологију, затим лабораторијски техничар за физику, лабораторијски техничар за хемију... Знања из стручних предмета која су у то време добијали ученици била су на нивоу неких виших школа, тачније, наставни програми били су на високом нивоу. Ми смо у то време на часовима физике, у Кабинету за физику, радили савремене ствари са трансисторима, савременом електроником. Тада смо почели да учествујемо у Покрету „Науку младима” и ту смо заиста постигли врхунске резултате. У Лозници 1983. године, на Републичкој смотри „Науку младима”, моји ученици освојили су три прве награде: Зоран Гајић, Драган Белић и Небојша Тодоровић. Једне године, са тадашњом ученицом Аном Милосављевић, био сам у Кумровцу на Савезној смотри „Науку младима”. Она је била толико добра да су је професори са загребачког Универзитета звали да студира тамо. Координациони одбор „Науку младима” Југославије ми је, за посебне заслуге на ширењу науке, доделио повељу са плакетом. Треба поминути да сам учествовао и на Међународној физичкој олимпијади која је одржана у Порторожу 1985. године. Захваљујући тим резултатима имам и звање педагошког саветника. Такође, написао сам 1974. године и уџбеник Физика за други разред гимназије друштвено-језичког смера.

Фотографија

У позним годинама почео сам да се бавим уметничком фотографијом. Учествовао сам на изложбама и у нашој земљи, али и иностранству. Успех је да фотографија уђе у најужи избор. Људе нисам

„... У њозним годинама почео сам да се бавим уметничком фотографијом...”

фотографисао, јер нисам желео да имам неких непријатности. Фотографисао сам обичне ствари, мада имам и неке портрете. Важно је да кажем да се у ликовној уметности мени свиђа апстрактна уметност и допадају ми се импресионисти, а онда, наравно, и надреалисти. Када је реч о фотографији, имао сам солидну фото технику, међутим, многи кажу да добру фотографију направи фотограф, а не техника. Данаас свако може да слика, а при томе не мора ништа да зна о фотографији. Некада смо имали уџебике, трудили се да научимо, критиковали једни друге... У Фотокино савезу Србије било је окупљено фино друштво. Са десетак изложби имам награде и похвале. Носилац сам друге категорије за уметничку фотографију.

Музика

И музика је моја велика љубав. Мој отац је волео класичну музику, аматерски је свирао виолину. Мајка је била музикална. Заправо, сви у породици су били музикални. Осим уметничке, волим да слушам и осталу, како неки воле да кажу, квалитетну музику. Волео сам и џез да слушам. Иако самоук, свирао сам хармонику. Током студија свирао сам на игранкама и тако зарађивао за студије...

Драјан Павловић

Надживети стоту

Већина његових вршњака, али и оних млађих од њега, увелико је, каже, већ „под земљом”. Милисав Бошковић, званично најстарији мештанин Михајловца, а сигурно и Подунавског округа. У документима му пише да је рођен 29. октобра 1910. године. Преживео је два Балканска рата, Први светски рат, Други светски рат, и последњи, овај наш, грађански, за који каже да га је посматрао и да је другачији од осталих.

„Женио сам се два пута. Обе супруге су ми умрле. Рођени брат Радосав Бошковић био је директор института Торлак. Имао сам и две рођене сестре. Једна је жива, гази деведесету годину. Тројицу синова сам сахранио. Како је мом срцу, то само ја знам.”

Виталан је деда Милисав за некога ко има 103 године. Чита са наочарима, али само ситна слова. За велика слова му нису потребне. Може да преседи целу ноћ поред шпорета. Упали лампу у четири ујутру и чита новине. Не заборавља лепе тренутке детињства. Ни лоше.

„Мајка ми каже да ме је родила последњег турског рата. Памтим срећне дане када је све било чисто. Сада је све загађено. Деда ми се звао Сава. Прва жена, Угринка, била је толико вредна да се увуче у земљу када ради. А тек зашла у шеснаесту годину када смо се узели. Гледала је и коње, и овце, и свиње. Много се трошила и рано умрла. Има жене које као да имају два језика. А ова моја ћути. Уста има језика нема. Друга жена, Дана, била је удата у Осипаоници, и дође ту код мене када јој је пропао брак.”

Коњаник, и у војсци и на филму

Попуњавао је, каже деда Милисав, тадашњи Пети пук у Смедеревској Паланци. Био у коњици. У краљевој коњици никада није био, али је у време Другог светског рата сваки домаћин који је поседовао коња имао обавезу да га употреби и у војсци. Сећање му се мути помало.

„И ја и мој отац смо служили у коњици. Сваки онај који је имао коња на имању служио је да га упрегне када затреба. Отац ми је био републиканац, није волео краља. А деда по мајци ми је био посланик код Краља.”

А био је и коњаник – на филму. Са јахачима из Михајловца и Бачинца статирао је у филму. Не сећа се године када је то било, али памти да се филм звао „Монголи”.

Каже деда Милисав да се сећа како је, када је имао четири године, исплао мајци из запрежних кола. „Имао сам четири и по године. А душа ми изашла негде из груди. И једва останем жив. Како сам се после вратио и оправдио, ја и сам не знам. Није било трактора. Све су то коњи вукли и остала стока. Тада се и орало и вршило имање са коњима... Испратио сам владаре, и краља и Тита, и ове сад задње, не знам који су...”

Пребирајући по успоменама, враћа се Другом светском рату и исцепканом сећању на долазак италијанског санитета који је требало да пружи помоћ мештанима Михајловца. Сви Михајловчани кренули у Цркву, деда Милисав полако за њима. Лупају црквена звона. Верници се моле. Када је стигао у цркву приметио је да на ногама нема ни опанака ни чарапа...

Каже, не зна колико је људи из Михајловца страдало у светским ратовима. Превише. Увек је превише.

Човек има и ђавола и анђела у себи

„Имао сам радионицу за штављење коже. Штавио сам кожу од осамдесет кила... Радио сам опанке да ти памет стане. Био сам за тај посао самоук мајстор. Крао сам занат. И то ти је најбољи занат, макар какав, кад неће да ти дају да га научиш – а ти га украдеш.”

Најбоље је, каже, живео када је било све природно, када није било индустрије, када се живело у складу са природом. Ваљда је то његов рецепт да се у овим чудним, нелогичним и тешким временима доживе 103 године?

„Нема рецепта. Имам воће ту на плацу. Режем лозу и негујем воће. Од животиња гледам само овце. И једем много слатког. Меда највише. Попијем ракију, попијем вино и попијем пиво, али ништа у неограниченим количинама. Само по једну... Један

„Код мене је, ваљда, анђео са крилима увек превладавао”: Милисав Бошковић

мој пријатељ, који је седео са нама после вршења, каже осталим окупљеним – немојте Милисаву да нудите више, он попије једну и више му не прија. А иначе могу да поједем и слатко и љуто и кисело, али по мало јер тако кажу доктори. Сада само чај пијем... Имао сам велико имање, четрдесет хектара и више, па сам се хватао са великим газдама. Имао сам то имања, па ми узеше, па ми вратише – педесет хектара!”

Није се селио, није много путовао. Сто година на селу је провео. Каже, ту на селу влада у човеку душевни мир. Живети у складу са природом.

„Човек има и ђавола и анђела у себи. Сваки од нас. Па који превлада. Код мене је, ваљда, анђео са крилима увек превладавао. Јер никада није било тешко да се ради. А живот није бајка. Ваљда сам, ето, дочекао те године због тога.”

Живот није шетња! Није лак, неко вечно сламање духа и тела док не дође судњи дан. Али деда Милисав се није уморио. Не да се. Не још.

Ивица Ишић

Машта је једино ограничење

„Фристајл фудбалом бавим се нешто мало дуже од две године, и много времена сам провео вежбајући да бих дошао до овог нивоа на коме сам сада. Углавном сам већину трикова видео на Интернету, а у почетку су ми и неки фристајлери помагали, и то само око неких трикова.“

Матурант Техничке школе Никола Милошевић Ђота фристајл фудбалом (freestyle football) бави се нешто дуже од две године, а постао је познат од када се појавио у серијалу „Ја имам таленат“, који је емитован на Радио-телевизији Србије, а видели смо га и у ревијалном програму финалне вечери овогодишњег „Беосонга“.

Фристајл фудбал један је од нових спортова у свету. Колико је заступљен код нас? Претпостављам да у Србији има још младих људи који се баве њиме.

Најкраће речено, фристајл фудбал је извођење трикова са лоптом свим деловима тела, нема никаквих правила, и једино ограничење је машта. У Србији је тек почео да се развија, број фристајлера још увек је мали у односу на друге земље света, али се надам да ће се то променити у скорој будућности.

Колико дуго се бавите фристајл фудбалом и колико је времена било потребно да ту вештину савладате довољно добро? Како учите трикове?

Овом вештином бавим се нешто мало дуже од две године, и много времена сам провео вежбајући да бих дошао до овог нивоа на коме сам сада. Углавном сам већину трикова видео на Интернету, а и у почетку су ми неки фристајлери помагали, и то само око неких трикова.

Где све вежбате? Смедеревци имају прилике да Вас виде на многим јавним местима, да ли застану да гледају вашу вештину? Како реагују другови у школи?

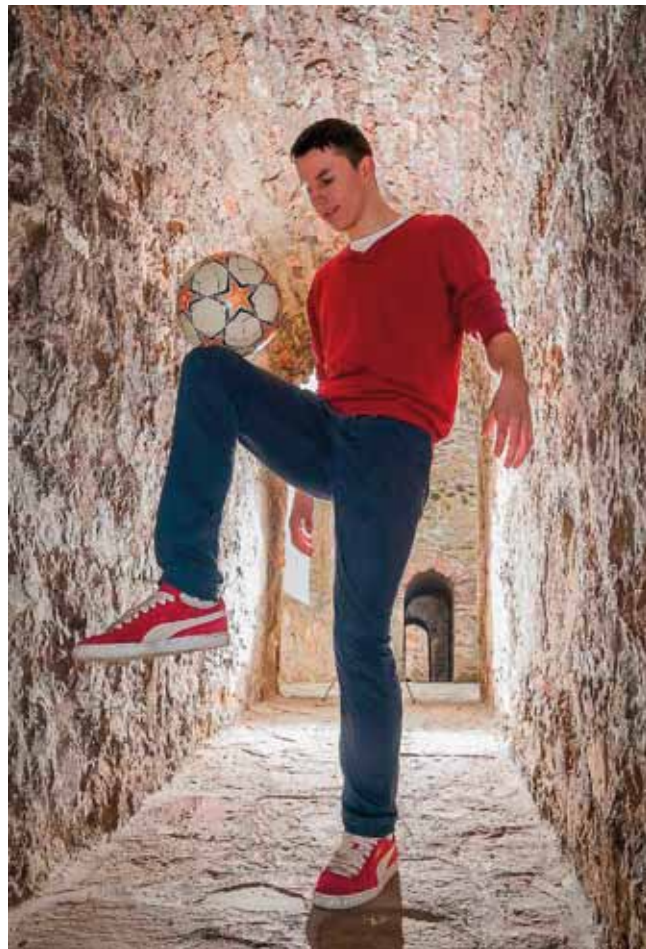
Током зиме вежбам у Дворани Смедерево и на овај начин желео бих да им захвалим на простору који су ми омогућили, а када је лепше време вежбам на многим јавним местима, једно од најомиленијих ми је простор испред Центра за културу. У почетку је застајало мало људи и гледало оно што радим, али након наступа у емисији „Ја имама таленат“ много више њих застане да гледа. Другови из школе су ми велика подршка, и то ми много значи.

У свету се одржавају такмичења. Да ли сте имали прилике да учествујете на њима?

Био сам на два такмичења. Прво такмичење на коме сам био је „Freestyle Artball Open 2012“ које је одржано у Загребу, и ту сам заузео друго место, иза Аустријанца Мартина Шкофа. Друго, на којем сам био, јесте „Superball 2012“ – Отворено светско првенство, то је најјаче фристајл првенство у свету, које сам завршио међу топ 40 од преко 100 такмичара из целог света. Ове и наредних година у плану ми је да идем на што више такмичења, уколико будем успео да сакупим новац.

Да ли Вам је учествовање у серијалу „Ја имам таленат“ донело популарност?

СТИГАО сам до полуфинала „Талента“, а мислим да ми то учествовање није донело неку популарност, за то је потребно много више таквих наступа.

Има ли у Смедереву младих који желе да се баве фристајл фудбалом? Да ли сте спремни да им помогнете, и да ли је довољно бити талентован за фудбал или је за ову вештину потребан другачији таленат?

Број оних који су заинтересовани је мали, али је порастао након мог учествовања у серијалу „Ја имама таленат“. Наравно, свако ко је заинтересован може да ми се јави, а ја ћу да помогнем колико могу. Када је реч о таленту за овај спорт, није потребан никакав посебан таленат, овим може свако да се бави, само је потребно много, много вежбе.

Који су Вам планови када је реч о даљем школовању?

Матурант сам Техничке школе, смер техничар друмског саобраћаја. А када је реч о мом даљем школовању, нешто ћу студирати, али још увек нисам одлучио шта.

Драјан Павловић

Спорт у животу инвалида

„Проверити да ли сије заиста добар човек. Помозити онима који вам не моју узвраћати.“

Душан Радовић

Пише: др Миодраг Д. Сјећановић

Инвалидитет (латински *invalidus*) представља, у најширем смислу речи, повређеност, немоћ, слабост, неспособност... У случајевима инвалидности неминовно настају промене у целокупној личности особе и у испољавању психо-социјалних способности. Спортско-рекреативне активности у великој мери испуњавају слободно време инвалида и задовољавају њихове потребе у овој области људског живота. И најтежи инвалиди, међу којима су парализовани, мишићни дистрофичари, војни, радни и инвалиди са ампутацијама, са задовољством прихватају одређене спортске активности. Међутим, не треба игнорисати ни вредност превазилажења стања и последица инвалидности које су превасходно духовна категорија.

Спортско организовање инвалида

Друштво за спорт и рекреацију инвалида постоји од 1962. године као члан Савеза организација за физичку културу Општине Смедерево (СОФКА). Први председник Друштва био је **Христић Радо-сављевић – Ђуле**, дугогодишњи аматерски спортски радник, а у једном мандату и председник СОФКЕ.

После дужег прекида активности до обнављања је дошло 5. јуна 1978. године када су у друштву установљене стелацка, стонотенисерска, атлетска, куглашка, шаховска, пливачка и риболовачка секција.

У циљу несметаног учешћа на такмичењима, од 2006. године стрелци и стонотенисери наступају као самостални клубови.

У периоду после обнављања активности председник Друштва је био **Дејан Оклобџија**, секретар **Душко Савић**, а стручни рад су обављали тренери **Александар Јовановић**, **Милутин Јовановић**, **Драган Симић** и **Благоје Игњатовић**.

Стрелци – параолимпијци

Стрелачка дружина „Смедерево“ прихватила је стрелце инвалиде на свом стрелишту и одредила **Милана Тодоровића** за извођење стручног рада. У овој групи, која је почела да тренира 1992. године, налазили су се **Слободан Николић**, **Радиша Лукић**, **Мирјана Зарић**, **Миодраг Јевтић**, **Милорад Стошић**, **Миле-ва Пантовић**, **Данијела Младеновић** и **Светислав Пириватрић**. У гађању малокалибарским и ваздушним оружјем они постижу врхунске резултате, а Николић, Лукић и Младеновић постају репрезентативци.

На Параолимпијским играма које су 1996. године одржане у Атланти (САД) за репрезентацију Југославије наступили су **Данијела Младеновић** и **Слободан Николић**, а тренер је био **Милан Тодоровић**. За учешће на овим Играма морали су да испуне строге норме, а Младеновићева је била најмлађа такмичарка.

Подједнако добре резултате стрелци су остваривали и у националном и у међу-

народном програму, појединачно и екипно. Од 2005. године стрелци су готово непрекидно најуспешнија екипа у Друштву, а **Јелена Пантовић** прва међу појединцима. На стрелачким такмичењима медаље су освајали: **Милан Пајовић**, **Душко Савић**, **Радивоје Дамјановић**, **Соња Ракић**, **Горан Шутић**, **Рајко Матић**, **Драган Ристић**, **Мића Вијатовић**, **Владо Додић**, **Данијела Лучанин**, **Јелена Пантовић**, **Душанка Вукелић**, **Зорица Ивановић** и **Миодраг Јевтић**.

Од 2009. године, у оквиру „Смедеревске јесени“, стрелци организују турнир за ратне војне инвалиде, а гости су били стрелци из Београда, Зрењанина, Шапца и Лознице. Такође су организовали и припреме стрелачке репрезентације.

Стонотенисери и атлетичари

Стонотенисерски клуб „Стикс“ (ово име носи од 2006. године) остварује запажене резултате у домаћој и међународној конкуренцији. Екипни прваци државе су били 2005. а вицешампиони 2007. и 2009. године. Најбољи појединци су **Дејан Оклобџија**, државни репрезентативац, **Данијела Лучанин**, најбоља спортисткиња Друштва за 2010. годину, и **Ненад Митровић**, освајач три медаље са државних првенстава. Медаље су још освајали **Ана Првуловић** и **Жељко Јаковљевић**. У знак поштовања према жртвама петолунске трагедије 1941. године, од 2008. године стонотенисери организују меморијални турнир под називом „Дани незаборава“.

Атлетичари имају најмасовнију секцију у Друштву и такмиче се у бацању кугле, диска и копља, и трци на 100 метара. Медаље су освајали **Јелена Пантовић**, **Велинка Милинчић**, **Светлана Ковчић**, **Горан Шутић**, **Вељко Јовановић**, **Данијела Лучанин**, **Илија Јаковљевић**, **Вилета Јовановић**, **Нада Милетић**, **Ана**

Христић Радо-сављевић – Ђуле

Риболовци са освојеним трофејима

18. републичке спортиске игре, Златибор 2010. Спортиска екипа удружења паралимпичара Смедерева освојила је прво место у укупном пласману.

Првуловић, Милан Пајовић, Жељко Јаковљевић, Радивоје Дамјановић, Добрица Лукић, Данијела Новаковић и Гордана Стевановић.

Куглаши, риболовци, шахисти, пливачи

Куглаши редовно учествују на такмичењима и до сада су у екипној конкуренцији освојили једно друго и једно треће место. Најуспешнији чланови екипе су **Младен Јелић** са две златне медаље са државног првенства, и **Срећко Марковић** са једном сребрном медаљом. У екипи су још **Анђелка Тодоровић** и **Светозар Петровић**.

Екипу спортских риболоваца сачињавају **Милан Пајовић, Душко Савић, Сне-**

жана Симић, Сребра Пауновић, Миодраг Грба, Тихомир Марковић и Благоје Добросављевић.

Шахисти Друштва редовно се такмиче, а у екипи су **Мића Вијатовић, Влада Додић, Дејан Оклобџија, Бранислав Антић, Радивоје Дамњановић и Бранислав Стојановић.**

У пливачкој секцији се налазе **Срђан Петровић, Вељко Јовановић, Данијел Ивић, Душица Барнић, Милош Јовановић и Светозар Петровић.**

Трофејна Јеца

Јелена Пантовић свакако је најбоља спортисткиња међу инвалидима, а врхунске резултате остварује у стрељаштву

и атлетици. Норму у стрељаштву за Параолимпијске игре испунила је чак два пута, 2008. и 2012. године, али, на жалост, није путовала ни у Пекинг ни у Лондон. У свет спорта Јеца је ступила 2005. године тренирајући атлетику и стрељаштво, а већ следеће године на државном првенству у Крагујевцу освојила је четири златне медаље у свим атлетским дисциплинама. Исте године на Светском купу у стрељаштву, који је одржан у Загребу, освојила је друго место. У гађању из ваздушне пушке на Светском купу из Немачке доноси сребро а из Турске бронзу. Најбољи резултат постигла је у Атланти (САД) 2011. године када је у гађању МК пушком (тростав) била шеста, а ваздушном пушком постигла осми резултат на свету! На светској ранг листи у стрељаштву заузима шесто место.

У периоду од 2007. до 2012. године Јеца је освојила више од 120 медаља различитог сјаја, али највише златних, као и више пехара. Савез спортова у Смедереву проглашавао ју је за најбољу спортисткињу међу инвалидима 2008, 2009, 2011. и 2012. године.

Нови председници и тренери

Од 2009. године председник Друштва је био **Душко Савић**, дотадашњи секретар, а нови тренери су **Бобан Маринковић** (стрељаштво), **Перица Младеновић** (стони тенис), **Мирослав Станковић** (шах), **Срећко Мирковић** (куглање) и **Живко Перић** (атлетика). Као врхунски тренери у својим спортовима, они заслужују велику захвалност за пружање стручне помоћи Друштву за спорт и рекреацију инвалида.

Садашњи председник Друштва је **Светозар Петровић** који је на ту функцију изабран на Редовној годишњој скупштини одржаној крајем прошле године.

Данијела Младеновић и Слободан Николић

Јелена Пантовић

Хумореска

Рођендански ручак

Припреме за женин рођендан почели смо још прошле недеље. Док смо испијали јутарњу кафу моја драга жена је саопштила да нам у госте долази син са девојком; син је, иначе, већ пет година на трећој години економије, а његова девојка је на седмом небу, чека нову аудицију за Звезде града и сања да једнога дана постане популарнија од Цеце, Карлеуше и Лепе Брене.

Доћи ће и наша мезимица, љуби је мајка, која је хигијеничарка у Агенцији за неспровођење петооктобарских обећања, са својим вереником Нкомбо Дбамба Бурундом, кога од милоште зовемо Ковржица. Е, тај Ковржица је пуки Сенегалац, и овде је по основу неке студентске размене. Црн је као ципела, има усне као да је љубио усијану плотну шпорета „смедеревца“, али су му беоначе скроз беле. Наравно, зато се и зову беоначе, да су црне звале би се цроначе.

Моја ташта нас је посебно обрадовала изјавом да стиже и њен пријатељ, господин Пребивоје из Сивца, кога је давно упознала у бањи Горња Трпача. До прошле године су се баш дружили, а онда су њему ставили катетер па су општили само телефоном.

Пошто смо комплетирали госте моја драга женица је предложила мени: за предјело пита зељаница, руска салата, његушка пршута, кулен, златиборски кајмак, сврљишки сир и пинђур. Затим лагана пролећна чорбича, па сармица у јагњећој марамици са овчијим киселим млеком, па ћуреће бело роловано у белом сосу од белог вина и белог лука, и на крају торта – шпански ветар.

Имао сам две примедбе: прво шпански ветар ме асоцира на Хавијера Солану, кога не подносим и органски и неоргански. Био

бих захвалан ако може торта руска степа. И друго, хоћу прасе набијено на ражањ, реш печено и са јабуком у устима.

Прасе може, али руска степа не долази у обзир јер таква поластица не постоји.

Рођендански ручак је имао и анекс због драгог нам Ковржице, а сачињавали су га супа од анакондине кошуљице и репова гуштера зелембаћа, затим шпиковани бут алигатора са преливом од егзотичног бобичаваг воћа и на крају салата од прашумског лишћа са неколико капи мравље киселине и пола кашичице еукалиптусовог уља.

– За све то нама треба чак пара! – сетим се.

– Трчи у банку! – синхронизовано узвикнуше жена и ташта.

У банци су ме обрадовали: на рачуну нисам имао ни динара, дозвољени минус ми нису одобрили јер плату не примам редовно, кредит могу да добијем ако нађем три жиранта који немају кредите и ако положим 20% депозита.

Отишао сам код кума, али он је био шворц исто као и ја. Женин теча је био вољан да ми позајми 500 евра под условом да му вратим за месец дана уз камату од 10%. Умало га нисам истресо из гаћа и пријавио за зеленашење.

На крају сам отишао у село, код мог рођеног оца, и наговорио га да продамо хектар најплодније земље. Купца смо брзо нашли, а узели смо, богами, и лепе паре. Биће за женин рођендан, и за првомајски уранак и ускршња јаја.

Мало ли је...

Афоризми

- Имамо јак лоби у свету.
Јуче су нам отворили још једну народну кухињу.

Раде Ђерковић

- ЕУ је корак од распадања.
Очигледно нема више снаге да чека Србе.

- Код нас тренутно не ради милион људи.
Не рачунајући запослене.

Раде Јовановић

- На лето ћемо пут Грчке,
а на јесен грчким путем.

- Претходна власт је све покрала
па садашња не зна одакле да почне.

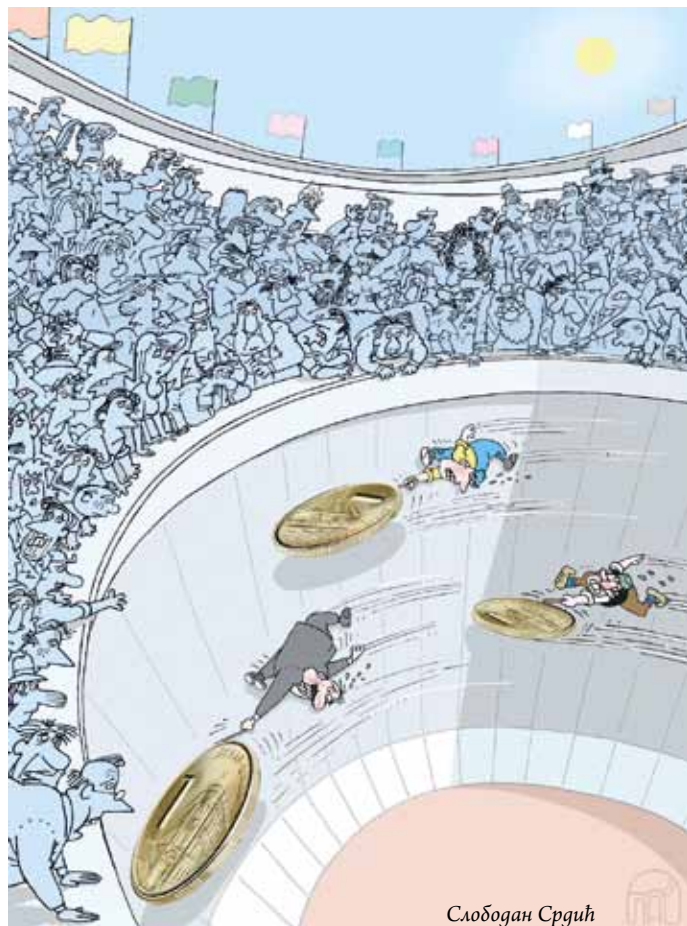
Александар Чојирић

- Кад изгубим глас пијем јаја.
Кад дам глас – поједем јаја.

Васил Толевски

- А баба нам је у замрзивачу
док не скупимо паре за сахрану.
Нека, леба не тражи.

Раша Пајеиш

Слободан Срђић

Најлепша смедеревска грађевина – у Београду

Смедеревску кредитну банку, једну од првих банака у Србији, основали су смедеревски трговци 1. августа 1871. године. Нешто више од три деценије по оснивању својој банци су подигли и зграду, тада у Ђурђевој, а данас у Улици Краља Петра Првог. Пројектовали су је Јован Банић и Димитрије Милошевић, а за само годину дана, од јула 1903. до јула 1904. године саградио Мијајило Милијевић.

Лепа зграда била је, очигледно, по мери финансијске моћи банке и њених оснивача који су се, у жељи да прошире посао, запутили и у Београд.

Погодно место за своју београдску централу пронашли су на Теразијама, у стамбено пословној згради смедеревског трговца Димитрија (Миленковог) Стефановића. Пројектовање зграде на тесном плацу „београдске ваге“ Димитрије је поверио архитекти Милораду Рувидићу. Овај мајстор архитектуре определио се стил изворне сецесије, највише инспирисан бечким грађевинама с краја 19. века.

О важности и утицају банке и њених оснивача у Београду сведочи и податак да се ова грађевина и данас назива Палата Смедеревске кредитне банке.

О њеној лепоти говори и ова реченица непотписаног аутора: „Тесно је згради, а широко погледу. Тако се осећа свако ко стане испред Рувидићеве беле, витке Бечлијке, која је, иако се налази на Теразијама, најлепша грађевина Смедерева.“

Због историјске и архитектонске вредности обе зграде су, као културни споменик, стављене под заштиту државе.

Ево и како.

Ј.И.Т.

Наградне укрштене речи

1	2	3	4	5	6		7	8	9		10	11
12							13			14		
15				16			17					
18		19					20			21		
	22					23	24	25				
26						27						28
29							30					

ВОДОРАВНО: 1. Каиш који се носи око појаса, 7. Раније, 10. Морски гребен, 12. Месарска секира, 13. Ризиковање, рескирање, 15. Хемијски симбол иридијума, 16. Београдска индустрија меса (скр.), 17. Предметак у сложеницама са значењем: осам, осморо (грч.), 18. Лука за јахте, 20. Име књижевника Сремца, **22. Добитница Нушићеве награде за животно дело глумцу комичару, на овогodiшњим Нушићевим данима у Смедереву**, 26. Град у Мађарској, познат по најбољем мађарском вину, 27. Комесар, 29. Јединствени примерци уметничког дела, 30. Роман писца Ивана Ивановича.

УСПРАВНО: 1. Изузев, сем, 2. Врста италијанског црног мермера, 3. Коњ у народној песми, 4. Број који се сабира, 5. Урођени недостатак носа (лат.), 6. Врста пловила, чун, 7. Име француског писца Меримеа, 8. Старешина универзитета (мн.), 9. Шпански атлетичар, Рејес, 10. Јапанска мера за дужину, 11. Тренутак, 14. Метал, 19. Име некадашњег светског боксерског шампиона Марћана, 21. Наш ТВ и филмски режисер, Јован, 23. Планински врх у Непалу, 24. Река у Италији, 25. Показна заменица, 26. Овде, на овом месту, 28. Ауто-ознака Кикинде.

Два читаоца која тачно реше укрштеницу добиће пригодне поклоне.

Аутор: Радe Јовановић

Наградни купон

Решење.....

Име и презиме

Адреса.....

Телефон.....

Купон са решењем укрштенице послати на адресу:

NEWPRESS, Лукијана Мушицког 131, 11300 Смедерево

Награда је књига песама **Смедерево** смедеревског песника Горана Ђорђевића

ДУНАВ ОСИГУРАЊЕ

за Ваше добро!

NEWPRESS
Štampano